International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art
Volume: 8, Issue: 17, November-December / Winter / 2023
Cilt: 8, Sayı: 17, Kasım-Aralık / Kış / 2023

ÇİN VE OSMANLI MAVİ-BEYAZ DÖNEMİN, ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINA YANSIMALARI

Nalân DANÂBAŞ*

Özet

Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle birlikte Selçuklularla başlayan çini sanatı ve daha sonrasında Osmanlılarda üretilen çiniler, mavi-beyaz dönemiyle beraber doruk noktasına çıkarak dünyada görünür olmaya başlamıştır. İlk defa Çin'de ortaya çıkan mavi-beyaz üretimlerin mükemmel yapısı ve kıyaslanamaz özellikleri çoğu kültürü etkilemiştir. Osmanlı ve Çin imparatorlukları arasındaki ilişkiler mavi-beyaz seramiklerin de üretilmesine neden olmuştur. 14. yüzyılda Çin'de gelişen mavi-beyaz üretimler 16. yüzyılda Osmanlılarda etkisini göstermiş ve Osmanlı saraylarında nakkaşlar tarafından yeni üsluplar geliştirilmiştir. 16. yüzyıl da üretilen mavi-beyaz seramikler mükemmel desenleri ile seçkin seramiklerdir. Dokuz bin yıllık geçmişi olan seramik malzeme insanın suyu, toprağı ve ateşi kullanmasıyla başlamıştır. Günümüz seramik sanatında geleneksel ve klasik yöntemleri kullanarak mavi-beyaz üretim yapan birçok sanatçının yanında, çağdaş farklı ifade biçimleriyle sanat yapıtı ortaya koyan sanatçılar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, çağdaş seramik sanatında mavi-beyaz çalışmaların farklı yöntemler/malzemeler ile kullanılmasının da mümkün olduğu görülebilmekle beraber çoğu sanatçının mavi-beyaz heykeller ve yerleştirmeler yaptığı da izlenebilmektedir. Mavi-beyaz dönemden günümüz sanatına bakıldığında, kullanılan yöntemin dışında ifade biçiminin de değiştiği görülebilmektedir. Mavi-beyaz dönemi ve çağdaş seramik sanatına yansımaları isimli çalışma, mavi-beyaz dönemin günümüz seramik sanatını nasıl etkilediği ve sanatçıların mavi-beyazı eserlerine nasıl taşıdıklarını örneklerle sunmayı amaçlanmaktadır. Kullanılan yöntemler, kitapları, dergileri, makaleleri, tezleri ve internet kaynaklarını içermekle beraber, edinilen bulgular ışığında hem bilgiden hem de görsellerden destek alınarak oluşturulmuştur.

Anahtar kelimeler: Mavi-beyaz dönemi, Çağdaş seramik, Seramik, Çini, Osmanlı, Çin

ARTISTIC IMPLICATIONS OF THE CHINESE AND OTTOMAN BLUE AND WHITE ERA ON CONTEMPORARY CERAMIC ART

Abstract

Tile art, which flourished with the Seljuks when the Turks settled in Anatolia, and subsequently during the Ottoman period, culminated during the blue and white era and began to gain prominence around the world. First introduced China, blue and white ceramics have inspired many cultures with their perfect structure and unrivaled characteristics. The relations between the Ottoman and Chinese empires also contributed to blue and white ceramics production. The blue and white designs created in China during the 14th century became influential in the Ottomans in the 16th century where

* *Doçent Dr. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, nalandanabas@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9838-4433*

miniature artists in the Ottoman courts developed new artistic styles. The perfect design of the blue and white ceramics crafted during the 16th century make them exquisite exemplars of this art.

With a history dating back nine thousand years, the use of water, earth and fire by humans has marked the beginning of the ceramic material. In addition to many blue and white pottery artists who use traditional and classic methods. In addition to many artists who utilize traditional and classic methods to create blue and white designs, today's field of ceramics also includes artists who present artwork using a multitude of contemporary styles of expression. As such, while contemporary ceramic art seems to offer a diversity of methods/materials for use in blue and white artworks, one can also observe that many artists are creating blue and white sculptures and installations. From the perspective of the blue and white era into the present day, it becomes evident that the art has changed not only in terms of methodology but also in the sense of expression. The study "The Blue and White Era and Its Artistic Implications on Contemporary Ceramic Art aims to demonstrate how the blue-white period influenced contemporary ceramics and to exemplify how artists incorporated blue-white into their work. Methods used include books, journals, articles, theses, dissertations, and Internet sources, and are based on both information and visuals in light of the findings.

Keywords: Blue and white era, Contemporary ceramics, Ceramics, Tiles, Ottoman, China

Giriş

İki döneme yayılan mavi-beyaz dönem, Dünya'yı yüzyıllarca etkisi altına almıştır. Birincisi Anadolu toprakları üzerinde doğup büyüyen diğeri de Çin toprakları üzerinde doğup büyüyen bir dönemdir. Ancak, Çin porselenleri Osmanlıya göre daha erken tarihli olduğu için, Osmanlı'nın mavi-beyaz döneminin gelişmesine öncülük etmiştir. Her iki dönemin etkisinin de günümüze kadar geldiği görülmektedir (Özyıldırım, 2019, s. 41). Tarihte çoğu medeniyeti barındırmış olan Anadolu toprakları hem kültürel hem de sanatsal anlamda varlıklı bir altyapıya sahiptir. Bu topraklarda öne çıkmış olan Selçuklular ve Osmanlılar öncelikle çini sanatı üretiminde zengin örnekler ortaya koymuşlardır. Osmanlı padişahlarının sanata olan düşkünlüğü nedeniyle de bu dönemde sanat oldukça gelişim göstermiştir (Yolal, 2007, s.1). 16. yüzyıl Osmanlı döneminde mavi-beyaz ürünlerde Çin etkileri görülse de daha sonraları desenler gelişmiş ve özgünleşmiştir. Geleneksel sanatlar her ülkenin kendi kültürel altyapısına bağlı olarak, çağdaş sanat yapıtlarına esin kaynağı olarak yansımaktadırlar. Mavi-beyaz dönem hem ülkemiz sanatçılarına hem de dünyadaki sanatçılara desen ve renk olarak esin kaynağı olmuş, ayrıca tasarımcılara da ürün geliştirme açısından geniş bir yelpaze sunmuştur (Özyıldırım, 2019, s.1). Batı dünyası yüzlerce yıl mavi-beyaz üretimlerin gizemini çözmeye uğraşmış ve böylelikle her ülke kendi ifade biçim ve yöntemleri ile mavi-beyaz ürünler üretme yolunu bulmuştur. Baharat ve İpek yolunun en beğenilen ticari nesnesi olan mavi-beyaz ürünler, Çin'den tüm Avrupa'ya taşınmış ancak bu üretimlerin en iyi parçaları Çin müzelerinde değil Avrupa müzelerinde yer almıştır (Ağatekin, 2018, s.920). Mavi-beyaz dönemin en önemli pigmenti olan kobalt, ilk defa Mezopotamya'da cam ürünlerde kullanılmıştır. 12. yüzyıl sonunda İran'da uygulanan kobalt ve mavi sıraltı tekniği tacirler tarafından Çin'e götürülmüştür (Arcasoy, 1997, s. 93). Çin porselenin tarihi bakımdan en önemli zenginliği kobalt pigmentinin porselen dekorlarında kullanılmış olmasıdır (Gedük, 2018, s.107). Kobalt pigmenti hem yüksek derecelere dayanabilen hem de sıraltı uygulamalarında mükemmel sonuçları olan bir pigment olarak ilk defa beyaz çamura Çin'de uygulanmıştır. Kısa bir süre sonra dünyaya yayılarak aranan ürünlerden biri olan mavi-beyazlar yeni bir dönemin başlamasına neden olmuşlardır (Koçak, 2009, s. 15). Selçuklularla başlayan çini sanatı Osmanlı döneminde de mavi-beyaz çiniler olarak devam ederken, İznik Osmanlılar için önemli bir üretim merkezi olmuş, üretilen çiniler ise dünyanın saygın müzelerinde yer almıştır. Bu

bağlamda seramik yalnızca müzelerde insanlık tarihini gösteren bir nesne ve kullanım eşyası olmanın dışında, sanat galerilerinde de sergilenen sanat yapıtlarına dönüşerek çağdaş seramik sanatının da geliştiği ve evrildiğini ortaya koymaktadır (Sevim ve Yıldırım, 2014, s. 64,66). Yüzyıllardır üretilen seramikler, kilin su ile buluştuğunda plastik bir özellik aldığı ve şekillendirilerek kuruduğunda fırınlanmasıyla sertlik kazandığı bir yapıdır. İlk dönemlerde ihtiyaç gerektirdiği için üretilen seramikler, daha sonraları sanat alanlarında da sanatçıların düşüncelerini ifade etme biçimleriyle kendini göstermeye başlamıştır (Bayazit ve Işık, 2012, s.812). Kil diğer tüm malzemelerden farklı olması nedeniyle, geçmişiyle ilişkisi açısından sürekli değişim, gelişim ve dönüşüm içerisinde olan eşsiz bir malzemedir. Toplumlar zaman içerisinde kültürel anlamda değişim gösterirken, seramik de her uygarlıkta kültürel altyapıya paralel bir şekilde değişim göstererek varlığını sürdürmüş ve günümüzde önemli bir alana sahip olmuştur (Acartürk, 2012, s.15,16). Bu bağlamda, mavi-beyaz yöntemiyle çok sayıda endüstriyel ve dekoratif üretimler yapılmakla beraber, çalışmada çoğunlukla seçilmiş sanatçı heykellerine ve yerleştirmelerine yer verilmiştir.

Osmanlı ve Çin Mavi-Beyaz Dönemi

Porselen doğal olan hammaddelerden üretilmiş bir malzeme olarak, beyazlığını boyalardan değil, hammaddelerden almaktadır. Yüksek derecelerde fırınlanan porselen, sertlik kazanarak yalıtkan, kırılgan, gözeneksiz, sağlıklı ve ışık geçirgenliği olan bir ürüne dönüşmektedir. Marco Polo, 13. yüzyılın sonlarında Çin çömleğini ifade etmek için porselen kelimesini İtalyanca porcellana kelimesi olarak tanımlamış ve kullanmaya başlanmıştır. Çin porselenlerinin Avrupa'ya Polo tarafından götürüldüğü ve tanıtıldığı en yaygın kabul edilen görüştür. Avrupa'da ise porselen kelimesi, deniz hayvan kabuğunu ifade etmek için İtalyanca porcellana kelimesinden türetildiği düşünülmektedir. Kelime bizim kültürümüze de Fransızca porcelaine kelimesinden geçmiştir. Han hanedanlığı döneminde Çin porselenleri, Çin'den Kore'ye, Japonya'ya, Filipinler'e, Hindistan'a, Endonezya'ya, İngiltere'ye ve Amerika'ya ihraç edilmiştir. Avrupalılar Çin'in porselen üretimini taklit etmeye çalışsalar da başarılı olamamışlardır. Bununla beraber, İtalya, Fransa ve Almanya'da düşük derecelerde ve tekniklerde porselen üretimleri yapılmıştır. Tarihin en önemli porselen yapımı, 14. yüzyılın başında Çin'in porselen başkenti olarak bilinen Jingdezhen'de yüksek kalite mavi-beyaz porselenlerin üretilmesidir. Yüksek kalite içeren mavi-beyaz porselenler bölgenin öncelikli üretimlerinden biri olarak, günümüzde de hala üretilmeye devam etmektedir (Resim 1) (Koçak, 2009, s.1-10-18-19).

Resim 1: "Jingdezhen mavi-beyaz tabak" 14. yüzyıl

Mavi-Beyaz dönemin bir keşfi olan porselen, Çin'de MS 618-907 yıllarında Tang hanedanlığı tarafından ilk defa üretilmiştir. Bir Çin keşfi olan porselen, dünyaya ihraç edilen kıymetli bir ticaret nesnesidir. Çin'de gereken hammaddelerin çokça bulunması, sert ve gözeneksiz porselenin ortaya

çıkmasını sağlamıştır. Porselen, kaolin, kuvartz ve feldspat gibi hammaddelerin öğütülmesiyle elde edilen ve yüksek derecede fırınlanmasıyla meydana gelen bir yapıyı içermektedir. Mavi-Beyaz porselen örnekler Yuan Hanedanlığı döneminde doruğa çıkarken, sıraltı fırça dekoruyla çeşitli kobalt mavisi desenler resmedilmiştir. Ming Hanedanlığı döneminde ise, daha önceki desenlerin yanında günlük hayattan alınan görüntüler, doğa manzaraları ve dini sembollere yer verilmiştir. Bu dönemdeki mavi renk daha parlak ve daha koyu bir renk olarak karşımıza çıkmaktadır (Şefren, 2008, s.4-5).

Ayrıca Ming Hanedanlığı kendi kobalt kaynaklarını bulunca kadar Müslüman Mavisi olarak isimlendirdikleri kobaltı İran'dan ithal ederek kullanmışlardır. Kısa bir süre sonra, dünyada kabullenilen mavi-beyazlar üretilmeye başlanmış ve en çok aranılan ürünlerden biri haline gelmiştir. Zaman içerisinde mavi-beyaz porselenler çeşitli ticaret yollarıyla dünyaya yayılmıştır (Resim 2-3-4).

Resim 2-3-4: "Tang Hanedanlığı", "Mavi-beyaz kâse, Ming Hanedanlığı" 1400, "Mavi-beyaz kâse. Yuan Hanedanlığı" 14. yüzyıl

Bu bağlamda mavi-beyaz porselenler, Osmanlı çini ve seramik sanatını da etkileyerek, İznik'te mimari yapılarda kullanılmaya başlanmıştır (Ağatekin, 2018, s.920). Ayrıca, Bursa'daki tarihi yapılar incelendiğinde, Çin etkisi fark edilse de Edirne ve İstanbul' da ki mimari yapılarda da bu etki görülmektedir. Çini hem kullanım eşyası hem de kaplama malzemesi olarak üretilmiş ve mimarinin zirveye ulaştığı dönemde medrese, saray ve camii duvarlarını süsleyerek günümüze kadar gelmiştir. Her dönemin çini üretimi bir önceki dönemin teknik verilerini devam ettirmekle beraber, yeni üretimlere eklenen yöntemler de bu sanatı güçlendirmiştir. İlk dönemlerde Osmanlı nakkaşlarının elinden çıkan desenler Ming porselenlerinin desen etkisini taşısa da 15. yüzyıl sonu ve 16. yüzyıl başı yeni bir dönemin açılmasıyla beraber, Osmanlı çini sanatında ortaya çıkan ilk teknik mavi-beyaz tekniğidir. Çin porselenlerinin Osmanlı sarayına girmesinden sonra bu ürünlerden etkilenmiş olan saray hem çamurun içeriğini değiştirmiş hem de seramikleri öncesine göre daha yüksek ateşte fırınlamıştır (Özyıldırım, 2019, s.2-3-11-12-43). Çini sözcüğü, Çin işi/Çin'e ait anlamlarını taşımakla beraber, çini kaynaklarına göre sırlı kaplar olarak da tanımlanabilmektedir. Çini'nin tarihine baktığımızda, her toplumun uygulama biçimine göre farklı tanımlamaları da beraberinde getirdiği görülmektedir. Özel bir kil ile yapılan çini, geleneksel dekorların bulunduğu sır altı tekniği ile uygulanan sırlı bir yapıdan oluşmaktadır. Ancak yapılan incelemelere bakıldığında farklı dönemlerde farklı yöntemlerin de kullanıldığı görülmektedir (Yolal, 2007, s. 4,5).

Resim 5-6: "16. yüzyıl İznik Baba Nakkaş", "16. yüzyıl İznik Haliç İşi"

Geniş bir alana yayılan Osmanlı İmparatorluğu topraklarında bulunan İznik, çinilerin üretildiği önemli bir merkezdir. İznik'te bulunan ustaların hammaddelere ulaşamaması neticesinde yüksek oranda silika içeren yapı üzerine beyaz astar sürülerek porselene yakın bir ürüne ulaşılmıştır. Çin porselenlerinin yapısına olan hayranlıkla başlatılan araştırmalar sonucunda ise, coğrafyaya bağlı olarak kil yataklarını fark eden ustalar, yüksek miktarda kuvars içeren bir yapının bulunarak geliştirilmesine önayak olmuşlardır. Bu bağlamda İznikli ustalar 15. yüzyılın sonunda ileri seviyede üretimler yapmaya başlamışlardır. Büyük boyutlarda ve etkileyici bir biçimde üretilen formların üzerine kobalt mavi çiçekler ve ince kıvrımlı dal süslemelerinin yapıldığı görülmüştür (Bilgi, 2009, s. 23-35). 15. yüzyıl sonu 16. yüzyıl başı yeni bir devrin başlangıcı olan mavi-beyaz döneminde, Osmanlı çini ve seramik çamurunun en önemli özelliği sert ve beyaz olmasıdır. Malzemenin üzerindeki sır ince, renksiz, şeffaf ve parlak olmakla beraber porselene benzeyen ancak porselenin ışık geçirgenliğine sahip olmayan bir yapıdadır (Resim 5-6) (Şefren, 2008, s. 6). Gelenekselden çağdaşa geçmişten edinilen zengin birikim, bilimle, sanatla ve teknolojiyle buluşarak devam etmekte ve gelecekte de devam edecektir.

Çağdaş Seramik Sanatında Mavi-beyaz

Dünyada her şeyin değişim gösterdiği ve değişmeyen tek şeyin değişim olduğu bağlamından yola çıkılarak, yaşamımızın her alanına etki eden değişim sanata ve modern sonrasına da bir ifade biçimi olarak yansımaktadır. Sanat yapıtı artık sadece nesne değil, düşünsel hareketi de içerisinde barındıran bir olgudur (Sevim ve Yıldırım, 2014, s. 66). Anadolu ve Çin topraklarında doğup büyüyen mavi-beyaz yöntemi, yüzyıllar sonra günümüz çağdaş sanatına dokunmayı başarmış ve çağdaş seramik sanatçıları çalışmalarında hem kendi kültürlerinden hem de farklı kültürlerden etkilenmişlerdir. Bunun sonucunda çoğu sanatçı mavi-beyaz üslubunu kendi ifade biçimiyle sanat yapıtlarına yansıtmışlardır (Özyıldırım, 2019, s. 28,41,50).

İlk olarak çeşitli malzemeleri çalışmalarında kullanan Çinli-Avustralyalı **Ah Xian**, Avustralya'nın önde gelen çağdaş sanatçılarından biri olarak kendisini bir gecede başarıya ulaştıran porselen büstleriyle tanınmaktadır. Sanatçı, insan bedeninin yüzyıllardır sanatın en önemli parçası olmasına her zaman hayranlık duymuştur. Tüm çalışmalarının kavramsal alt yapısını oluşturan konu, Çin'de filizlenen demokrasi hareketinin acımasızca bastırılmasıdır. 1994 yılında kavramı gereği değerli ve dayanıklı olan porselen malzeme ile eserler üretmeye başlayan sanatçı, 1998 ve 2004 yılları arasında ise fırça dekoruyla sıraltı porselen büstler çalışmaya başlamıştır. Sanatçı, devletin yaratıcılığı baskı altına almaya ve geleneksel Çin kültürünü değersiz bir noktaya getirmeye çalışmasını protesto etmek amacıyla eserlerini oluşturmuştur (URL 1).

Resim 7-8-9: Ah Xian, "China China", "Çin Çin", Büst 81, 2004 - https://www.mca.com.au/artists-works/artists/ah-xian/, Büst 1, 1998 – Büst 10, 1998, Porselen.

Ah Xian'ın "Çin Çin" isimli serisi, her birinin farklı yüz ifadesine sahip olduğu büstlerin üzerine kobalt pigmenti ve fırça dekoruyla manzaralar ve motifler yapıldığı sırlı çalışmalardır. Büst 81 de,

Jingdezhen bölgesinden ilham alınan hayali bir manzara, mavi-beyaz bir şekilde kadın figürünü süslediği görülmektedir (URL 2). Çin kültürüne sahip çıkan Ah Xian, kimlik sorunlarıyla ilgilenmekle beraber, doğu ve batı karşıtlıkları ilkesini de sorgulamaktadır. Büstler, antik Roma dönemine kadar dayanan Batıyı, üzerindeki geleneksel motif ve desenler ise Doğuyu işaret etmektedir (Resim 7-8-9).

Çağdaş seramik sanatının en çarpıcı figürlerinden biri olan **Ai weiwei**, Çin'in seramik tarihini sorgulayarak, yeni yöntemlerle büyük ölçekli yerleştirmeleri olan aktivist bir sanatçıdır. Birçok mavi-beyaz çalışması bulunan sanatçının "Ghost Gu Descending the Mountain", "Dağdan İnen Hayalet Gu" adlı yerleştirmesi, 96 adet çömlekten oluşmaktadır. Bir taraftan bakıldığında beyaz görünen çömlekler diğer taraftan mavi-beyaz dekorlanmış olarak görünmekle beraber, bir bilge olan Guiguzi'nin Hayalet Vadinin Efendisi sahnesini tasvir etmektedir (URL 3). Sanatçı yerleştirmesinde kültürel ve geleneksel bağlamda, toplumsal ve politik sorgulamalarda bulunarak sanatın kaybını/ yıkımını vurgulamaktadır (Resim 10).

Resim 10-11-12: Ai weiwei, "Ghost Gu Descending the Mountain", "Dağdan İnen Hayalet Gu", Porselen, 2005-2006 "Cube"," Küp", 2009, Porcelain, "Field", "Saha", Porselen, 2010

Sanatçı, 2009 yılında ev hapsine alınmadan önce her biri 1 metre uzunluğunda porselen malzeme ile yapılmış "Cube"," Küp" isimli yerleştirmesini silindirik dış hatlardan oluşan küplerden meydana getirmiş ve küpün kendisini negatif bir uzay olarak tanımlamıştır (URL 4). Osmanlı ve Çin ilişkisinden etkilenen sanatçı, günümüze dair düşüncelerini geleneksel Çin sanatı üzerinden bizlere sunmaktadır. Mavi-beyaz tekniği ile yapılmış olan porselen çalışma hem geleneksel sanatı hem de Batı'nın minimalist hareketi ile bir araya getirilmiştir (Resim 11) (Özyıldırım, 2019, s. 32). Weiwei, "Field", "Saha" isimli mavi-beyaz yerleştirmesinde ise Ming Hanedanlığı motiflerini kullanarak küpleri birbirlerine eklemiş ve büyük bir porselen iskele görünümündeki yerleştirmesini ortaya koymuştur (Resim 12) (Güner ve Mete, 2016, s.106).

Çalışmalarında mavi-beyaz dönemin etkilerini gördüğümüz ve geçici düzenlemeleri ile tanınan bir diğer sanatçı **Arlena Shechet**'tir. Sanatçının heykelleri hareketliymiş gibi görünmekle beraber yerçekimine meydan okumaktadır. Çalışmalarını sezgileri üzerinden ortaya koyan sanatçı, projelerinde insan deneyimlerini ve acımasızlığını vurgulamaktadır. "Once Removed"," Kaldırıldıktan Sonra" isimli yerleştirmesi, kendi deyimiyle hem ellerinin izini hem de hatırasını taşımakta olup klasik Hint heykellerini anımsatmaktadır. Sanatçı, formlarının yüzeylerini kırarak doğa ile ilişkiye geçtiğini ve doğanın tahribine karşı olduğuna dair bir eylem gerçekleştirdiğini söylemektedir (URL 5). Mavi-beyaz porselen yerleştirmesi 150 parça formdan oluşan, Batı'yla Doğu'nun tarihine ve geleneğine atıfta bulunan bir çalışmadır (Resim 13-14-15).

Resim 13-14 (ayrıntı), 15 (ayrıntı): Arlena Shechet, "Once Removed"," Kaldırıldıktan Sonra", Porselen, 1998.

Shechet, çalışmalarına başlarken kesinlikle bir formülü olmadığını, sadece formun üzerinde oynadığını ve eskiz yapmadığını söyleyerek, çizimin üç boyutlu bir form karşısında eksik kaldığını ve çizim yaparsa form yapmaya heyecanının kalmadığını düşünmektedir. Sanatçı, bir form yapmaya başladığında, form kendisiyle diyaloğa geçerse çalışmaya devam edebildiğini ve ifade etmek istediği düşünceyi anlık olarak oluşturduğunu söylemektedir. Bu bağlamda bir diğer çalışmaya geçebilmek için formun kendisiyle diyaloğa geçmesi gerekliliğini savunmaktadır (URL 6).

Seramik konservasyonu ve restorasyonu eğitimi alan Hollanda doğumlu **Bouke de Vries**, fırında pişerken patlayan antik sanat eserlerini ve kırılan çanakları toplayarak yıkımın güzelliği adını verdiği çalışmalar yapmaktadır. Parçalanan formların dramatikliğini yeniden inşa eden sanatçı, onlara yeni erdemler, yeni değerler kazandırmakla beraber günlük ev eşyalarını dönemin resimlerine gönderme yaparak çağdaş seramik sanatına taşımaktadır. Seramik konservatörü olan ve Çin seramiğinden etkilenen sanatçı, bir zamanlar değerli bulunan, kırılarak çöpe atılan ve görünmez hale gelen formları günümüzde değerli olan bir ifade biçimine dönüştürmeyi amaçlamaktadır (URL 7).

Resim 16-17-18-19: Bouke de Vries, "Homeland", "Vatan", 2013, "Cloud Blue and White", Bulut Mavisi ve Beyaz", 2014, "Map of China of China", "Çin Çin Haritası", 2017, "Tea Time Britain", "Çay Saati Britanya", 2019,

Sanatçı, "Map of China of China", "Çin Çin Haritası", isimli projesinde, kırık mavi söğüt dekorlu tabakları birleştirerek bir Çin haritasına dönüştürmüş ve Çin'in yüzyıllar boyunca dünya çapında seramik üretimindeki büyük başarısını vurgulamayı işaret etmektedir (Resim 18). De Vries "Tea Time Britain", "Çay Saati Britanya" isimli projesinde ise, Sanayi Devrimi sırasında seri olarak üretilen Viktorya Dönemi çinilerini kullanmıştır (Resim 19). Sanatçı, bir nesne kırılsa bile onun yine de değerli olabileceğine inanmakla beraber, zanaatkarlık ahlakıyla onlara saygıyla yaklaşmaktadır. De Vries, zarar görmüş bir şeyin halâ değerli ve güzel olduğu felsefesine inanmaktadır. Bu bağlamda, ona göre seramik insanlığın en eski ve en yaygın malzemesidir. Günümüzde hasar gören formlar genellikle değerlerini kaybederler. Ancak Japonya'da Kintsugi tekniğiyle kırılan parçalar birleştirilir, atmak ve gizlemek yerine kutsallaştırılır. De Vries'de bu onarım tekniğini zaman zaman kullanarak kırık parçaların değerli olduğu inancını devam ettirmektedir (URL 8).

Savaş nesnelerinin olumsuzluğunu sanatçı hassasiyetiyle çalışmalarına yansıtan bir diğer mavi-beyaz seramik sanatçısı **Charles Kraff**, savaşın yıkıcı olma durumundan etkilenen ve savaş nesnelerine karşı tepkisini zarafet içeren bir dille anlatmaktadır (Afshar ve Terviel, 2022, s. 279). Doksanlı yıllardan beri Nazi acımasızlığına dair dekoratif içerikli seramikleri siyasi imgelerle birleştirmekle beraber, porselen silahlar ve el bombaları yapmaktadır. Krafft'ın çalışmalarındaki dekoratif nesneler insanı rahatsız eden niteliktedir. Sanatçı, politik ve dini dürtülerle planlı olarak saldıran, muhalif ve kışkırtıcı olmasıyla ünlüdür. Eleştirmenlere göre, sanatçının Nazi imgelerini önemsizmiş gibi kullanması, izleyeni normalleştirip duyarsızlaşmalarına neden olmaktadır (URL 9).

Resim 20-21-22: Charles Kraff, Seramik Tabanca, 2012, "Wedding Visit", "Evlilik Ziyareti" 2016 "Bomb Parts", "Bomba Parçaları", 2002,

21. yüzyılın önemli sanatçılarından biri olan Krafft, söylemlerinde sanatın neden bu kadar ciddi olduğunu, mizahi de olabileceğini ve her zaman mizaha önem veren bir eğilime sahip olduğunu vurgulamaktadır. Kuşatma altındaki Bosna Hersek'e giden Krafft, oradaki ağır durumdan etkilenerek Hollanda Delft seramiklerini çalışmalarına taşımıştır. Sanatçı çalışmalarında slip döküm tekniğiyle porselene el dekoru ya da transfer baskı tekniği uygulayarak yüksek derecelerde fırınlamaktadır (Resim 20-21-22) (URL 10).

İrlanda ve Birleşik Krallık'ın önde gelen seramik sanatçılarından biri olan **Claire Curneen'**in, porselen figürlerinin düşünsel altyapısında kayıplar, ızdıraplar ve fedakarlıklar yatmaktadır. Sanatçı figürlerinin, arzularımıza, korkularımıza ve gizemlerimize dokunan çalışmalar olduğunu düşünmektedir. Ayrıca Curneen'in heykelleri dönüşümü, ölümü, yeniden doğuşu ve yüceliği aktarmaktadır. İnsan figürünü her zaman merkeze alan sanatçı, genellikle Orta Çağ, İtalyan Rönesansı ve Hristiyan resimlerinden etkilenerek çalışmalarını ortaya koymaktadır. Curneen, formlarına bir kil parçasıyla başladığını ve onu parmaklarının arasında sıkıştırarak disk şeklini verdiğini ve bu diskin onun figürünün yapıtaşı olduğunu söylemektedir. Tıpkı çömlekçi çarkındaymış gibi içi boş bir form oluşturmaya ayaklardan başlayarak yukarıya doğru ilerlemektedir. Çalışmalarını Çin'den getirttiği mavi-beyaz çiçek desenlerini transfer baskı tekniğiyle uygulayan sanatçı, daha sonra formlarını sırlayarak 1280 derecede fırınlamaktadır.

Resim 23-24 (ayrıntı), 25 (ayrıntı): Claire Curneen, "Over My Dead Body", "Cesedimi Çiğnemen Lazım", 2013, Porselen.

Sanatçının figürleri cinsiyetsiz olmakla beraber, mavi-beyaz renk kullanımı azizleri, melekleri ve perileri simgelemektedir (URL 11). Mitlerden ve dinden aldığı imgeleri figürlerinde kullanan Curneen, eski efsaneleri günümüze taşırken, figürlerinin çoğu şehitleri işaret etmektedir. "Over My Dead Body", "Cesedimi Çiğnemen Lazım" isimli çalışmasında, bir ağaca bağlanan ve oklarla vurulan ilk Hristiyan şehidi St. Sebatian'a afıfta bulunur. Figür, mavi rengin hristiyan dinindeki önemini vurgulamak için mavi-beyaz ve altın lekeleriyle renklendirilmiştir (Resim 23-24-25) (URL 12).

İşlevsel ev eşyalarından büyük yerleştirmelere kadar geniş bir çeşitlilik sunan Avustralyalı sanatçı **Gerry Wedd**, çalışmalarında nasıldan çok nedensellik ile ilgilenmektedir. Popüler kültürü yansıtan çalışmaları, güncel olayları kapsayan kimlik, cinsellik ve şiddeti vurgulamaktadır. Wedd, detaylı motiflerle süslenmiş mavi-beyaz elle şekillendirilen seramik kaplarıyla ve Çin seramiklerine göndermeleriyle tanınmaktadır. Sanatçı, "Songs for a Room", "Bir Oda İçin Şarkılar" isimli yerleştirmesinde günlük hayatı oluşturan sıradan anları izleyene aktarmak için dekoratif sanatlardan oluşan kültürel bir geleneğin vurgusunu yapmaktadır. Ayrıca, metin ve görsellerle beraber bin adet el yapımı çiniden oluşan büyük bir oda inşa etmiştir. Mekândaki el yapımı karolar, tabaklar ve diğer kaplar sergi sonunda satışa sunularak, elde edilen gelirin yarısı evsizler merkezine bağışlanmıştır (URL 13).

Resim 26- 27 (ayrıntı), 28 (ayrıntı): Gerry Wedd, "Songs for a Room", "Bir Oda İçin Şarkılar", 2018,

Yerleştirme, yemek kültürü üzerinden Asya geleneğinin Batı dünyası ile karşılaştırılmasını sorgulamayı amaçlamaktadır (Resim 26-27-28). Wedd, kobaltlı dekorun İran çömleklerinden Delft seramiklerine kadar uzanan bir tarihi olduğunu söylemektedir. Delft ve Meksika mavi-beyaz desenlerin hayranı olan sanatçı, modernden nefret ettiğinin de altını çizmekle beraber, seramiğin hem bilgi taşıyıcı hem de geldiği kültürü yansıttığını düşünmektedir.

Ünlü bir Avangart seramik sanatçısı olan **Harumi Nakashima**, Picasso ve Sürrealistlerden etkilenerek çalışmalarını çoğunlukla mavi noktalar kullanarak uygulamaktadır. Aynı anda hem organik hem de halüsinojenik görünümdeki heykelleri, bir bilim kurgu filminde sahnelenen olağandışı bitkileri anımsatmaktadır. Geleneksel Japon mavi-beyaz desenlerinden etkilenen sanatçı, bisküvi pişiriminden sonra beyaz sır üzerine kobalt mavisi sırüstü tekniğini uygulayarak eserlerini oluşturmaktadır. Kusursuz bir yüzey ve biçim oluşturmak isteyen sanatçı, her bir parçayı neredeyse altı aylık bir zaman diliminde bitirebilmektedir (Resim 29-30-31) (URL 14).

Resim 29-30-31: Harumi Nakashima," A Disclosing Form", "Bir Açıklama Formu", 2016- "Proliferating Forms", "Çoğalan Formlar", 2019- "No", "Hayır", 2003- porselen,

Nakashima hem geleneksellikten hem de işlevsellikten uzak heykeller üretmekle beraber, porselen malzemenin serbest elle şekillendirilmesinin zor olmasına rağmen heykellerini tamamen elle şekillendirmektedir. Sanatçı bu yöntemi kil ile savaş eylemini oluşturmak için kullandığını ifade etmektedir. İşlevsellik, sakinlik, minimallik ve halka dair üretilen geleneksel Japon seramiklerine tepki olarak ürettiği heykelleri dünya çapında sayısız ödülün sahibi olmuştur (URL 15).

Çin'de doğan **Johnson Tsang**'in çalışmalarında sürrealist etkiler gösterse de gerçekçi heykel teknikleri kullanan bir sanatçıdır. Son on yılda porselen malzeme ve paslanmaz çelik ile anlık sıçrama anını yakalayan sanatçı bu teknik ile birçok eser ortaya koymuştur (Resim 34-35). Tsang'in 2013 yılında "A Painful Pot", "Ağrılı Bir Kap" isimli çalışmasında, ejderha tarafından sıkıştırılan/boğulan bir kap görülmektedir. Sanatçının ülkesi hakkında ne düşündüğünü ifade etmek için yaptığı bir çalışmadır. Yakından bakıldığında ejderhanın ağzının delik olduğu ve çay saatinde ağızlık görevi gördüğü fark edilmektedir. Tsang'in, rüyaları ve hayalleri doğrultusunda ürettiği sanat yapıtları aslında sadece beğeniyi değil düşündürmeyi de amaçlamaktadır. Ayrıca, Çin porselenlerinde bulunan ejderha motifini de üç boyuta taşıyarak mavi-beyaz çağdaş eserler ortaya koymaktadır (Resim 32-33) (URL 16).

Resim 32-33 (ayrıntı), 34-35 (ayrıntı): Johnson Tsang, "A Painful Pot", "Ağrılı Bir Kap", 2013, "Big Fish", "Büyük Balık", 2014.

Anlık duygularla çalışmalarını ortaya koyan sanatçı, düşüncesinin olmadığı durumda içsel benliğinin devreye girdiğini ve sonuçların her zaman şaşırtıcı olduğunu söylemektedir. Eserlerinde mutlaka bir mesaj olmasını reddeden sanatçı, izleyenin de ne düşündüğüyle ilgilenmemektedir. Çalışmalarını kendisi yapmasına rağmen, izleyenin eserler hakkında onun gibi düşünmesini beklememektedir. Sanatçı, kili nasıl yoğurursak yoğuralım, nasıl şekillendirirsek şekillendirelim, bize karşı direnmeyen bir malzeme olduğunu, istediğimiz şekle girdiğini, keşfetmemize izin verdiğini ve ona saygı duyarak eserlerini oluşturduğunu söylemektedir (URL 17).

Mavi-beyaz tekniği ile okunabilecek yapıtlar üreten diğer bir seramik sanatçısı Fransız **Juliette Clovis**, çalışmalarını üçe ayırmaktadır. Birincisi insan ve doğa arasındaki diyalog, ikincisi yaşam ve ölüm arasındaki karşıtlıklar ve üçüncüsü ise gelenek ile modernlik arasındaki ilişkilerdir. Sanatçı, zanaata kendi sanatsal altyapısını ekleyerek ağırlıklı olarak porselen malzeme ile mavi-beyaz çağdaş heykeller üretmektedir. Clovis, son zamanlarda insanın doğayla olan ilişkisinin olumsuzluğu üzerinden araştırmalar yapmaktadır. Doğanın yavaş yavaş yok edilmesi heykellerinde nesnellik kazanmıştır. Çalışmalarında metaforik anlatımlar kullanan sanatçı, yarı hayvan ve yarı bitki görünümündeki insan bedenini yeni bir canlı doğuşu olarak vermeyi amaçlamaktadır. Sanatçı eserlerinde sanat tarihinde sıkça rastlanılan klasik sembolleri kullanarak yaşamı, ölümü ve döngüyü ifade etmeye çalışmakla beraber, karşıtlıklardan meydana gelen dünyayı dengeli bir hale getirmeye çalışmaktadır.

Resim 36-37-38: Julietta Clovis, "Erinaceus Amurensis", "Mançurya Kirpisi (Amur Kirpisi)", 2018, "Erinaceus Concolor", "Ak Göğüslü Kirpi", 2016, "Mazama (Broket geyiğinin adı)", 2016, Porselen,

Çalışmalardaki kadın büstleri hem kaygılandırıcı hem de yumuşak bir doğayı izleyiciye sunarken insan ve doğa arasındaki zorlayıcı dengeyi sorgulamaktadır. Tüm heykellerini geleneksel sırüstü tekniği ile üreten sanatçı, atalarından kalan porselen malzemeyi kullanarak geleneğin ve modernliğin diyaloğunu vurgulamaktadır (Resim 36-37-38) (URL 18).

18. ve 19. yüzyıl Avrupa porselenlerinin orijinal örneklerinden yola çıkan Fransız seramik sanatçısı **Laurent Craste**, formların biçimlerini değiştirerek lüks olan nesnelere göndermede bulunarak, dekoratif olan formların tarihini, sosyolojisini, geleneğini ve estetik değerlerini sorgulamaktadır. Craste çalışmalarında, şiddet içeren nesneleri kullanarak nesnelerin esnekliğini trajik olarak gösterse de onların yeni ve gerçeküstü nesnelere dönüştüğünü ve yeniden doğduğunu işaret etmektedir (URL 19).

Resim 39, 40: Laurent Craste, "Dépouille Aux Fleurs Bleu de Delft","Delft Mavi Çiçek Görünümü", 2012, "Carcasse V", "Karkas V", 2019, Porselen.

Sanatçıya göre porselen malzeme özel bir seramik türü ve her zaman özel bir aura ile kuşatılmış olup Çin devleti tarafından yüzyıllar boyu saklanmıştır. Sosyo-ekonomik ve tarihsel referanslarından dolayı porselen malzemeyi kullanan sanatçı, malzemeyi toplumsal bir gösterge olarak görmekle beraber insan kibrini sorgulamaktadır. Tüm çalışmalarını elle şekillendirip kalıp ve döküm tekniğiyle ortaya koyan sanatçı, her zaman farklı ve benzersiz sanat yapıtları üretmektedir. Çalışmalarını sınıf mücadelesi, çevre, sosyal güvensizlik ve ruh sağlığı kavramlarıyla oluşturan Craste, eserlerini Çin Kültür Devrimi ve Fransız Devrimi gibi sosyal hareketler sırasında meydana gelen ideolojik yıkım üzerinden sorgulayarak yorumlamıştır. Devrimler sonucundaki değişim toplumları da değişime zorladığından ötürü sanatçının çalışmaları da bu değişimi işaret etmektedir (Resim 39-40) (URL 20).

Bir diğer mavi-beyaz eserleri bulunan Çinli heykel sanatçısı **Lei Xue**, çoğu çalışmasında gelenek ve modernizm arasındaki gerilimi sorgulamaktadır. Xue'nin eskiyle yeni arasındaki bağlantıya olan ilgisi, onu farklı bir form olan konserve yerleştirmesine götürmektedir. Sanatçının "Drinking Tea", "Çay İçmek" isimli çalışması, Ming hanedanlığından etkilenerek porselen malzemeden mavi-beyaz desenler içeren ve buruşturularak atılmış görünümündeki nesnelerden oluşan çağdaş bir yerleştirmedir. Xue, sıvı konserve tüketimimizi Ming hanedanlığı dönemindeki çay içme ritüeliyle ve içme hızıyla karşılaştırırken, günümüz dünyasında kaplara verdiğimiz saygıyı sorgulamakla beraber, geçmişe ve bugüne ait düşüncelerini de dile getirmektedir. Sanatçı, konserve kutularını bir fabrikada seri üretim olarak değil, tamamen elle şekillendirerek üretmiştir (URL 21). Ayrıca sanatçı, bir ulusun fabrikalarında üretilen içecek kutularını, sömürge olan uluslara ilişkin nesnelere etkide bulunduğunu düşünerek, kutuların üzerlerine kendi ulusunun geleneksel süslemelerini işlemiş ve bu durumu izleyenin sorgulamasını amaçlamıştır (Çetintürk, 2017, s.78).

Resim 41-42 (ayrıntı), 43 (ayrıntı): Lei Xue, "Drinking Tea", "Çay İçmek", 2001, porselen.

Çin geleneklerini Batı kültürü ile birleştirirken Pop Art hareketinden de etkilenen, yüksek ve alçak sanatı sorgulayan sanatçı, mavinin tüm tonlarının hem umudun rengi hem de derinliği ve hafifliği ifade ettiğini düşünerek heykellerinde ve yerleştirmelerinde kullanmaktadır. Sanatçı, formlarını elle şekillendirdikten sonra çok ince bir fırça ile üzerlerine Ming hanedanlığından miras kalan klasik desenler çizmektedir. Xue, Ming desenleri ile buruşturulmuş içecek kutularıyla ve Disney

karakterleriyle süslenmiş porselen formlarıyla tanınmanın dışında kâğıt üzerine suluboyalar, video yerleştirmeleri ve animasyon filmleriyle de tanınmaktadır (Resim 41-42-43) (URL 22).

Çinli bir heykeltraş ve moda tasarımcısı olan **Li Xiaofeng**, benzersiz yaratımları ile Çin tarihinin ortak hafızası olan porselen parçalarıyla yeniden oluşturduğu giysileriyle bilinmektedir. Sanatçı, Song, Ming, Yuan ve Qing döneminden kalan porselen parçalarını özenle bir araya getirerek giyilebilir sanat nesnelerine dönüştürmektedir. Geleneksel olan parçaları çağdaş sanat eserlerine dönüştüren sanatçı, mavinin canlılığı ifade ettiğini ve atılarak kaybolacak olan geleneğe yeniden biçim vererek günümüze taşıdığını ifade etmektedir (URL 23).

Resim 44-45-46: Li Xiaofeng, "Okyanus Gezileri", "Ocean Cruises", 2008, "Geçmiş Varlık No. 2", "Past Asset No.2", 2016, "Fission Time", "Fisyon Zamanı", 2018, Porselen,

Atölyesinde muhafaza ettiği porselen parçalarını tarihlerine, renklerine ve biçimlerine göre ayrı ayrı kutulara yerleştiren sanatçının, ceketlerinin ve kravatlarının yanında kadın elbiselerinin de olduğu görülmekle beraber, geleceğe bakarken geçmişinden ve geleneğinden gelen tarihe saygı duyduğu izlenmektedir. Hanedanlıklardan kalma kırık porselen parçalarını satın alarak şekillendirdikten sonra her köşesine delikler açan sanatçı, parçaları gümüş tel ile birbirine bağlamakta ve eserlerini post-oryantalizm olarak tanımlamaktadır (Resim 44-45-46). Ayrıca sanatçı, Uzak Doğu'yu kopyalamakla suçlayan Dünya'ya, Çin'in yaratıcılığına dikkat çekmek istediğini ve Çin malının taklit ve kalitesiz anlamına gelmediğini savunmaktadır (URL 24).

İlk çağdaş Çin seramik sanatçılarından biri olan **Wan Liya**, seramik sanatının gelişmesinde büyük etkisi olan ve geleneksel Çin sanatına saygı duyan, çağdaş toplumun hızla değişmesi algısı üzerinden eserlerini somutlaştıran bir sanatçıdır. Geleneksel Çin resimlerinden etkilenerek gündelik ev eşyalarının üzerine manzaralar çizen sanatçı, eski ve yeni arasındaki çizgiyi seramik dekoratif nesneler haline dönüştürerek, nesnelerin yan yana gelmesiyle büyük resimler oluşturmaktadır. Sanatçı, manzaraları çağdaş nesnelere çizerek, günlük kullandığımız formların değerini yükselttiğini düşünmektedir (URL 25).

Resim 47: Wan Liya, "Thousand Kilometer Landscape", "Bin Kilometrelik Manzara", 2015,

Liya, "Thousand Kilometer Landscape", "Bin Kilometrelik Manzara" isimli yapıtında, doğal manzaraları ürün kutularına ve şişelere mavi-beyaz tekniği ile uygulayarak, her parçanın kendisine

özgü desenleriyle bir resim oluşturmaktadır. Diğer bir taraftan atık halini almış nesnelerin doğaya zarar verdiklerini ancak doğadan resimlerle çelişki yarattığını vurgulamaktadır (Resim 47) (Sevim ve Tan, s.170). Çin seramik sanatının modernleşmesi için çalışan sanatçı, çalışmalarında kavram-form ilişkisine dikkat ettiğini ve sanat yaşamını iki evreye ayırdığını söylemektedir. 1989'dan 2005'e kadar değişken yöntemlerle çalışan sanatçı, 2005'ten sonra kavrama yönelik olarak çalıştığını vurgulamaktadır. Çalışmalarında Çin seramik geleneğine saygıyla yaklaştığını ve çağdaş toplumun hızla değişimini işaret etmek için düşünsel çalışmalar ürettiğinin altını çizmektedir.

Mavi-beyaz tekniği ile okunabilecek çalışmalar üreten Norveçli tasarımcı ve sanatçı **Magnus Gjoen**, hayatın geçiciliği üzerinden hem ölümü ve sonsuzluğu hem de geçmiş ve şimdiki zamanı çalışmalarında sorgulamaktadır. Nesnelerin kültürel çağrışımlarıyla ilgilenen sanatçı, izleyenin önyargılarını altüst ederken, çalışmalarında kullandığı silahların yüzeylerini süsleyerek, onların tehdit edici bir unsur olmalarından çok dekoratif nesneler olarak da yeniden kurgulamaktadır. Sanatçı, çalışmalarında kullandığı mavi-beyaz süslemeleriyle beraber, nesnelerin halâ ürkütücü olup olmadığını izleyiciye soru olarak yöneltmektedir. Gjoen, geleneksel olarak şiddet içeren nesnelere yepyeni bir bakış açısı kazandırdığını ve porselen malzeme ile kişinin kırılganlığını da duygusal olarak ortaya koyduğunu savunmaktadır (URL 26).

Resim 48-49-50: Magnus Gjoen, "Delft Bomb", "Delft Bombası", 2012," Delft Rocket Launcher", "Delft Roket Fırlatıcı", "Delft Machine Gun", "Delft Makinalı Tüfek", 2011,

Sanatçı çalışmalarıyla son derece yıkıcı olan silahların, kırılgan sanat nesnelerine dönüştüğünü irdeleyerek, din, savaş, güzellik ve yıkım arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır. Viktorya döneminden etkilenerek oluşturduğu çini mühimmat çalışmalarını, genellikle zarar ve ölümle ilişkilendiren sanatçı, olaylara farklı bir açıdan bakmamızı amaçlamakla beraber, izleyenin bakış açısında ve görme biçiminde zıtlıklar oluşturmaktadır (Resim 48-49-50) (URL 27).

Bir diğer mavi-beyaz çalışmalar üreten Hollandalı tasarımcı **Marcel Wanders**, zanaattan ilham alarak çağdaş bir bakış açısıyla cesur ve ironik sanat eserleri ortaya koymaktadır. "Fragile Fingers on a Grand Piano", "Kuyruklu Piyanodaki Kırılgan Parmaklar" isimli çalışmasını dünyaca ünlü piyanist Iris Hond'un kollarından kalıp alarak döküm tekniği ile üretmiş ve her bir parçayı elle renklendirerek farklı Delft mavi tonlarını kullanmıştır (Resim 51).

Resim 51: Marcel Wanders, "Fragile Fingers on a Grand Piano", "Kuyruklu Piyanodaki Kırılgan Parmaklar", Porselen, 2013.

Hümanist bir bakış açısına sahip olan Wanders, her çalışmasında izleyen tarafından zanaatın beğeniyle karşılandığını belirterek bütünsel, duygusal ve arketipsel olana odaklanarak tasarımın inancına meydan okumaktadır. Sanatçı, sanayileşmenin soğukluğunu çağdaş çalışmalar ortaya koyarak yumuşattığını ve izleyenin romantik duygularını ortaya çıkarttığını düşünmektedir. (URL 28). Dışarıdan bakıldığında çoğu kişi tarafından tasarım dünyasının normal olmayanı olarak görülen Wanders, çalışmalarında sevgi dolu bir ortam yaratmayı, hayallerimizi gerçekleştirmeyi ve tutkularımızla yaşamayı amaçlamaktadır.

Çin'in Kültür Devrimi döneminde büyüyen ve ikinci nesil çağdaş sanatçılarından olan **Yang Jiechang**, sembolik ve gerçekçi olmayan yerleştirmeler üretmektedir. Jiechang'ın "Underground Flowers", "Yeraltı Çiçekleri" isimli projesi, porselen malzemeyle yapılmış ve mavi-beyaz desenlenmiş insan kemiklerinden oluşmaktadır. Sanatçının yerleştirmesindeki çiçek desenleri, dirilişi yani ölümden yaşama dönüşü simgelemekle beraber, 1989 yılında kaybettiği ve kendisini de onlardan biri olarak hayal ettiği öğrencilerini anmak amacıyla kurgulamıştır (URL 29).

Resim 52-53 (ayrıntı), 54 (ayrıntı), 55 (ayrıntı): Yang Jiechang, "Underground Flowers", "Yeraltı Çiçekleri" Porselen, 2009,

Çin'deki siyasal rejimin zulmünü gösteren, Ming döneminin desenleriyle kaplı 3000 adet porselen kemikten ve 54 adet ahşap kutudan oluşan yerleştirme, akıp giden zamanı vurgulamaktadır. Porselen kemikler asıl olan doğaya dönüşü ifade etmekle beraber yaşamın canlılığını ve çiçek açmış insan ruhunu temsil etmektedir (Resim 52-53-54-55). Jiechang, çalışmalarında psikolojik olarak izleyiciyi rahatsız eden imgeler kullansa da ustaca oluşturduğu tekniği ile bu duyguyu yumuşatmaktadır (URL 30).

Tasarım ile sanatı bir araya getiren ve seramik yüzeyleri tuval olarak kullanan **Molly Hatch**, mavi-beyaz uygulamalarını tabak formlarına aktararak duvar yerleştirmeleri yapmaktadır. Hatch, kendisini tuval yerine seramik yüzeyini değerlendiren bir ressam olarak tanımlamaktadır. Sanatçı, izleyicinin tabaklara bir tabloya bakar gibi bakmalarını, günlük hayatlarının bir parçası olan nesneyi yeniden düşünmelerini, geçmiş ve bugün arasındaki diyaloğu keşfetmelerini amaçlamaktadır. Jean-Honore Fragonard'ın tablolarından ilham alan sanatçı, "Quand On Aime Tout est Plaisir", "Sevdiğimizde Her Şey Zevktir" isimli çalışmasında Japon slip tekniği olan Mishima tekniğini kullanır ve yapıta yakından bakıldığında mavi çizgiler diyagonal bir görüntü sunarken, uzaklaşıldığında görüntünün tamamı bir bütün olarak algılanabilir niteliktedir (Resim 56) (URL 31).

Resim 56, 57, 58: Molly Hatch, "Quand On Aime Tout est Plaisir", "Sevdiğimizde Her Şey Zevktir", 2013, "Deconsctructed Lace", "Yapısız Dantel", 2014, "After China Bottle", "Çin Şişesinden Sonra", 2016.

Sanatçı, "Deconsctructed Lace", "Yapısız Dantel", isimli 93 parçadan oluşan çalışmasında ise, tarihi bir sofra takımından etkilenerek, yemek tabağını işlevinin dışında tuval yüzeyi olarak kullanmıştır. Her parçanın soyutlanması vasıtasıyla izleyici küçük ayrıntılara bakmaya yönlendirilmektedir (Resim 57). Hatch'in çalışmalarında kullandığı tabaklar işlevsel niteliği taşısa da sanatçı onları işlevsizleştirerek geleneksel kalıpları yıkmayı ve sofra adabına karşı olduğunu işaret etmektedir. Sanatçı gelenek ile modern arasındaki ilişkisinin ailesinin dekoratif lüks nesnelere düşkünlüğünden geldiğini söylemekle beraber, eski ve yeninin dengesini oluşturmayı ve 21. yüzyılda rituellerimizi sorgulamamızı beklemektedir (URL 32).

Çin'li bir sanatçı olan **Shan Hur**'un çalışmaları her şeyin göründüğü gibi olamaması üzerine kurgulanmıştır. Mekânları kazarak gizlediği mavi-beyaz nesneleriyle, dünyayı ve içerisinde saklı olanı sorgulamamızı işaret etmektedir. Sanatçıya göre, bütün binalar insanın görmek istemediği telleri, boruları, kanalizasyonu ve tahliye sistemlerini saklar ve maskeler. Bir binaya ya da bir galeriye girildiğinde, Hur'un çalışmalarını ilk etapta göremeyen izleyici, bir inşaat alanına girdiği sanrısına kapılmakta ve daha sonra binanın bir kısmının kazılarak içerisine bir Çin vazosunun yerleştirildiğini görmektedir. Sanatçının çalışmaları, izleyicinin mekânsal ve geleneksel yapı algısını sarsmakla beraber mimari yapıya bir müdahale niteliği taşımaktadır. Hur'un sütun çalışmaları optik yanılsama bağlamında izleyenin nesneleri veya mekânları gerçekmiş gibi algılanmasını sağlamaktadır.

Resim 59-60-61: Shan Hur, "When I Say Your Name", "Adını Söylediğimde", 2012, "Forgotten", "Unutulmuş", 2011, "Forgotten", "Unutulmuş", 2015.

Sanatçı estetik algısını minimum bir eylemle sarsmayı amaçlamaktadır. Sütun çalışmalarına bakıldığında, gerçek sütun yerine sahte sütunlar yapılarak içlerine nesneler yerleştirilmekle beraber, gerçek mekânın nerede başladığı ile sanatçının düşüncesinin nerede başladığını ayırt etmek zorlaşmaktadır. Çalışmalar günlük yaşam ve sanat arasındaki sınırda durmaktadır. Yerleştirmeye izleyici olarak, yakından veya uzaktan bakıldığında gerçek ile sahte arasındaki gidiş geliş duyguları hissedilmektedir. Sanatçının projelerinin mekâna özgü oluşu, izleyenin de galeriyi beyaz bir küp olarak algılayışını bozmaktadır. Dolayısıyla sanatçının sergilerini gözle okumak dışında, izleyenin sergi mekânının içinde olması yerleştirmenin içi ile dışı arasındaki bağlantıyı kurmasını da işaret

etmektedir. Hur'un yerleştirmeleri çelişkileri, sessizliğin içerisindeki gürültüyü, dinginliğin içerisindeki gerilimi içeren bir bağlam oluşturmaktadır (Resim 59-60-61) (URL 33).

Los Angeles'ta doğan ve daha sonra Meksika'ya taşınan ve Meksikalı göçmen bir ailenin üyesi olan **Eduardo Sarabia**, Meksika-Amerikalı olarak kendi kimliğini arayan ve mavi-beyaz seramik tabak yerleştirmeleri ile tanınan çağdaş bir sanatçıdır. Meksika'da uyuşturucunun yoğun bir şekilde kullanıldığı bir bölgede yaşayan sanatçı, uyuşturucu ticaretinin göstergesi olan simgeleri geleneksel desenlerle harmanlayarak projelerinde kullanmaktadır. Sarabia'nın yerleştirmeleri ilk bakışta bir ev ortamı gibi rahatlatıcı görünse de mavi-beyaz olarak resmettiği simgesel anlatımlar izleyeni rahatsız etmektedir (URL 34).

Resim 62-63 (ayrıntı), 64 (ayrıntı): Eduardo Sarabia, "History of the World", "Dünya Tarihi", 2008.

Sarabia, mavi-beyaz seramikleriyle tanınmasının yanında, neredeyse her toplumun mavi-beyaz dönemiyle bir bağlantısı olduğunu düşünmektedir. Sanatçı, "History of the World", "Dünya Tarihi" isimli çalışmasında, yerli ustaların kullandığı malzemeleri kullanarak Meksika geleneklerine göndermeler yaparak, uyuşturucunun şiddetini, kaçak mal ve sınır bölgesinin rahatsız edici yönünü ve diğer yasa dışı eylemleri sorgulamaktadır. Sarabia, 32 cm. çapında 600 adet mavi-beyaz tabağı mekânı tamamen dolduracak şekilde yerleştirerek ironi ve toplumdaki çürümeyi göstermek amacıyla kültürel kalıplaşmaları işaret etmektedir (Resim 62-63-64) (URL 35).

Çalışmaları içerisinde mavi-beyaz dönemin yansımalarını gördüğümüz bir diğer sanatçı **Sibel Sevim**, sanatın insanla var olduğunu ve insanla yaşadığını düşünmekle beraber, Anadolu mirasını yapıtlarına yansıtmaktadır. Yapıtlarının üzerinde birçok teknik kullanan Sevim, geleneksel motiflerin izlerini içerik ve biçim algısı üzerinden izleyici ile paylaşmaktadır. Sanatçı, seramik formlarına Anadolu uygarlıklarını ve kültürünü ekleyerek kendine özgü ifade biçimlerini içselleştirmiştir. Ayrıca sanatçı, sanat eserlerinin sessiz çığlıklar olduğunu ve sanatının nefesi olduğunu düşünmektedir (URL 36).

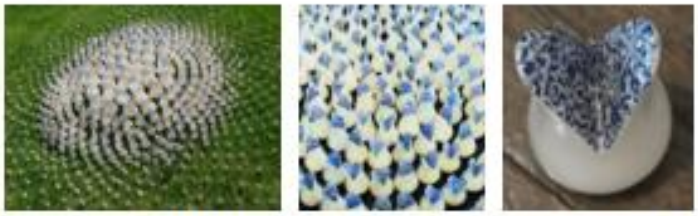

Resim 65- 66-67: Sibel Sevim, "Anadolu Medeniyetleri Hakkında", 2005-2010.

Sevim, sanatın bazen heykel, bazen resim ve bazen de şiir olduğunu, Anadolu'nun seramiklere ev sahipliği yaparak geçmişin ruhunu bizlere yansıttığını düşünmektedir. Gelenekte kullanılan motiflerin izlerini, üretmiş olduğu yapıtların üzerinde gördüğümüz sanatçı, farklı malzemeleri de

eserlerinde deneyimlemektedir. Sevim, seramik formlarında, Selçuklu dönemi motiflerini ve Osmanlı dönemi çinilerini kendine özgü bir ifade biçimiyle yorumlayarak izleyene sunmaktadır (Resim 65-66-67) (URL 37). İnsanın günlük yaşantısı içerisinde yüzyıllardır yer alan seramik, yakın geçmişe kadar zanaat yönüyle karşımıza çıkarken, günümüz seramik sanatında sanatçıların ifade biçimleri doğrultusunda geleneksel imgelerin çağdaş yapıtlarda da kullanıldığını göstermektedir.

Çağdaş seramik sanatçılarımızdan biri olan ve mavi-beyaz dönemin etkilerini eserlerinde gördüğümüz **Zehra Çobanlı** hem uluslararası bir sanatçı hem de tanınmış bir Öğretim Üyesidir. Oldukça sade ve etkileyici eserler ortaya koyan sanatçı, minimalist yaklaşımıyla, birimleri tekrar eden eserlerinde renklerden arınma eğilimi göstermektedir. Osmanlı çinilerinden yola çıkarak 16. yüzyıl mavi-beyaz seramiklere gönderme yapan sanatçı çoğu eserinde bu yöntemi kullanmaktadır. Çobanlının çalışmaları "Mavi", "Toprak", "Rengarenk" ve "Beyaz" dönemler olarak dört döneme ayrılmaktadır (URL 38).

Resim 68-69 (ayrıntı), 70 (ayrıntı): Zehra Çobanlı, "Lale Zamanı", 2002.

Sanatçının "Lale Zamanı" isimli yerleştirmesinde, Osmanlı döneminde sıklıkla kullanılan lalenin bir imge olarak eserine yansıması görülmektedir. Geleneksel sanatın önemli bir parçası olan lale, sanatçılar tarafından birçok sanat alanında ifadelerinin göstergesi olarak kullanılmıştır. Lalenin geleneksel Türk sanatında hem dini açıdan hem de sosyal nedenlerle kullanılması çağdaş seramik sanatına da esin kaynağı olmuştur (URL 39). Sanatçı, Yunus Emre'nin bir söylemiyle oluşturduğu "Lale Zamanı" yerleştirmesinde hem tarihle hem de kendi geçmişiyle kurduğu bağ üzerinden yola çıkarak, insanların birbirlerini sevmeleri ve birbirleriyle paylaşım içerisinde olmalarını düşünmektedir. Doğa imgelerini eserleriyle ilişkilendirerek anlamlandıran sanatçı, mavi rengin özgürlüğü, gökyüzünü ve denizleri ifade ettiğini vurgulamaktadır (Resim 68-69-70) (Kenan, 2020, s. 125).

Çalışmaları içerisinde mavi-beyaz dönemin yansımalarını gördüğümüz bir diğer sanatçı, Türk seramik sanatına yön vermiş olan **Güngör Güner** dir. Güner, seramiğin altının toprak, üzerinin sırla kaplanarak camsı bir görünüm aldığını ve bu bağlamda, insanın yeryüzü ve gökyüzü arasında durduğunu düşünmektedir. Sanatçı, çalışmalarında geleneği reddetmeden bütün yeniliklere de açık olduğunu ifade etmektedir (URL 40). Almanya'da seramik sanatı ve mühendisliği eğitimi alan sanatçı, yurtdışında ilk akademik eğitim alan seramikçilerden biri olarak, seramiğin resim ve heykeli aynı zamanda da zanaatı ve teknolojiyi içerisinde barındırdığını düşünmektedir. Sanatçının çalışmalarında Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinin mavi-beyaz etkisi görülmektedir. Güner'in yaratım sürecindeki sadeliği, geçmişe olan saygısı, simgeleri kullanış biçimi ve özgünlüğü dikkat çekmektedir. Geleneğe sırtını dönmeden, gelecekten ve yenilikten yana olan sanatçı, bu düşüncesini mavi-beyaz çalışmalarında da göstermektedir (Batukan, 2008, s. 44,60,63).

Resim 71-72-73-74-75: Güngör Güner, "Antique", "Antik" 1980, "Bowl", "Kase" 1981, "Water Schemed Statue", "Su Planlı Heykel", "Fotoseramik Kupa" 2012.

Sanatçı, geleneksel sanatı özümsedikten sonra, kendine özgü bir üslupla yorumladığı mavi-beyazı tabak, çanak ve heykel formlarına uygulamaktadır. Güner'in resim ile seramiğin buluştuğu çalışmalarında, foto seramik yöntemi ile fotokopi portre görsellerini çeşitli yüzeylere mavi-beyaz olarak aktardığı görülmektedir. Seramik boyalarını yüzeye aktarmak için su ve yapıştırıcı kullanan sanatçı, fotokopi yüzeyini fırça yardımıyla boyamaktadır. Boyanın kurumasından sonra deri sertliğinde olan yüzeye fotokopi kağıdını yerleştirdikten sonra hafifçe bastırarak boyanın yüzeye geçmesini gerçekleştirmektedir (Resim 75) (Aslan, 2012, s.182). Güner, geleneğe sırtını dönmeden nasıl özgün ve yeni olunabilir düşüncesiyle eserlerini üretmektedir. Çalışmalarında Türk kültürüne dayanarak yorumladığı mavi-beyaz nar motifleri ve Selçuklu yıldızı uygulamaları görülmektedir. Çoğu tabak ve çanak formlarında ise nar motifi döngüsel bir biçimde dışarı doğru açılan çintemaniyi anımsatmaktadır (Resim 71-72).

Mehmet Tüzüm Kızılcan, tarımla ilgilenen bir ailenin bireyi olarak, toprağı çok erken yaşlarda tanımış bir sanatçıdır. Seramiği rastlantı sonucu değil de bilinçli olarak seçen sanatçı, tüketen bir birey olmaktansa üretmeyi tercih etmektedir. 1959 yılında elektrik eğitimi almak için İstanbul'a gelen sanatçı, diğer bir yandan da sanat galerilerini izlemektedir. Füreya Koral'ın eserlerinden etkilenen Kızılcan, Koral ile diyaloğa geçmesinden sonra atölyesinde çalışmak istediğini söyleyerek, sanat hayatına başlamıştır. Sanatçı, 1960 yılından günümüze sanat yaşamına aktif olarak devam etmektedir. Almanya'da eğitim alan Kızılcan, ülkesine döndüğünde Bauhaus tarzına yakın seramikler üretmeye başlayarak, bir yandan da geliştirdiği sırları eserlerinde kullanmıştır. Almanya'da eğitimi sırasında öğrendiği sır pişirim tekniklerini zaman içerisinde kendi bilgisiyle zenginleştirerek, ülkesindeki genç kuşağa aktarmaya başlamıştır. Kişisel sergilerinde ifade etmek istediği düşünceyi, deneyimi ve bilgisiyle birleştiren Kızılcan, sosyal bir konu seçerek düşüncesini izleyene aktarmaya çalışmıştır. Sanatçı bir taraftan da geleneksel sanatlar hakkında bilgi edinmeye başlayarak, Türk sanatını mercek altına almış ve Osmanlı hat sanatını farklı killer ile indirgen pişirim teknikleriyle uygulamıştır.

Resim 76-77: Mehmet Tüzüm Kızılcan, "Hamam Serisi, Kurna" 2012

80'li yıllardan sonra sanatçının çalışmalarında geleneksel etkiler ağırlık kazanırken, hat ve kaligrafi sanatlarından da ilham aldığı görülmektedir. 2000'li yıllarda porselen ile çalışmaya başlayan Kızılcan, porselenin inceliğini, kırılganlığını ve şeffaflığını yansıtan eserler üretmeye başlamıştır. Porselen eserlerinde hem sırlı hem de sırsız yüzeyleri bir arada kullanan sanatçı, matlığın ve parlak olanın bir bütün olduğuna inanmaktadır (Güngör, 2022, s.74-76-77-78). Sanatçının "Hamam Serisi, Kurna"

isimli çalışmaları, Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan hamam kültürüne dayanmaktadır. Sergide, özelliklerinden dolayı porselen malzemeyi kullanan Kızılcan, hamamın soğukluk denilen bölümünden etkilendiğini ifade ederken, rutubetle birlikte tahrip olan motifleri yeniden hayatımıza katmayı amaçlamaktadır. Kurnanın hamam kültüründe en önemli sembollerinden biri olduğunu düşünen sanatçı, porselen malzeme ile oluşturduğu kurnalarının arka planındaki formlara geleneksel mavi-beyaz motifleri uygulamıştır (Resim 76-77) (Gökbel, 2019, s.61).

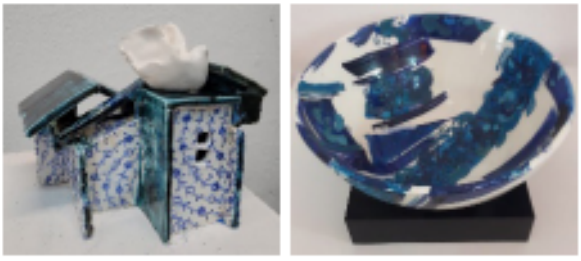
Çalışmaları içerisinde mavi-beyaz dönemin yansımalarını gördüğümüz diğer bir sanatçı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi emekli öğretim üyesi **İrfan Aydın**, yıllardır porselen malzeme ile çalışmaktadır. Sanatçının kendi deyimiyle, incelik açısından avantaj sağlayan porselenleri, nakliye sırasında kırılarak dezavantaja uğrayabilmektedir (URL 41). Aydın, 1985 yılında Yüksek Lisans eğitimini tamamlayarak, 86 yılında Seramik ve Cam Tasarımı bölümünde Araştırma Görevlisi olarak akademisyenliğe ilk adımını atmıştır. 87 yılından itibaren ulusal ve uluslararası sempozyumlara ve sergilere katılan sanatçı, aynı zamanda UNESCO-AIAP Plastik Sanatlar Derneği üyesidir. İrfan Aydın'ın mitolojik olaylardan etkilenerek oluşturduğu yorumlamaları, çağdaş heykellerinde sıklıkla görülebilmektedir. Apollon Smintheus tapınağı, sanatçının uzun yıllardır çalışmalarına taşıdığı bir kaynaktır. Aydın, efsaneleri izleyene porselen heykeller ile sunmaktadır. Çalışmalarında üst üste konumlandırdığı birimlerin üzerine koyduğu tapınağı, derebeylik üzerinden simgesel olarak göstermektedir. Sanatçı, çalışmalarına savaş figürlerini koymak yerine nesneler üzerinden ifade etmeyi tercih etmiştir. Aydın'ı diğer mitolojik kaynaklı çalışmalar yapan sanatçılardan ayıran özellik hem disiplinlerarası çalışması hem de porselen malzemeyi ustaca kullanmasıdır. Sanatçı, Apollon Smintheus tapınağını kendisine konu olarak seçmesinin yanı sıra, efsanelerin içerisinde bir yer edindiğini düşünmektedir. Ve böylelikle yok olan antik şehirler sanatçının sayesinde görünür olmaya başlamıştır (Kırca, 2016, s.193-198-206).

Resim 78-79 (ayrıntı), 80 (ayrıntı), 81: İrfan Aydın, "Captive Gods", "Tutsak Tanrılar" 2019, Sanatçının instagram hesabından, Porselene Giden Yolda Mavi-Beyaz Sergisinden 2023

Sanatçının uzun yıllar Apollon Smintheion kazı alanında çalışmış olması ve bu çalışma sürecinde sanatçı kimliğinin ortaya çıkmasını da beraberinde getirdiğini görülmektedir. Uzun yıllarını geçirdiği kazı mekânından etkilenen sanatçı, efsaneler ile yoğrularak bu sahneleri çalışmalarında kullanmıştır. Sanatçının kazı alanı ile kurduğu bağ, seçtiği porselen malzeme ile doğru orantılıdır. Kazı alanındaki beyaz mermer yapılar, onun porselen malzeme ile çalışmasının rastlantı olmadığını göstermektedir. Çalışmalarındaki mavi-beyaz sütunlar, şehrin eski görüntüsünden çok uzaklarda olduğunu işaret etmektedir (Resim 78-79-80-81) (Balyemez, 2018, s.907,908).

Hem akademisyen hem de seramik sanatçısı olan ve bazı eserlerinde mavi-beyaz dönemin etkilerinin görüldüğü **Nurdan Arslan**, 1985 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümünden mezun olmuştur. Sanatçı, halen aynı kurumda Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmekle beraber, yurtiçi ve yurt dışında çok sayıda sergilere katılarak, Türk Seramik derneği, AIAP-Unesco, Plastik Sanatlar Derneği, Görsav ve TÜMÖD kurucu üyeliği de yapmıştır (URL 42).

Resim 82- 83: Nurdan Arslan, Porselene Giden Yolda Mavi-Beyaz Sergisinden 2023, Mavi-Beyaz Çanak

Arslan, seramiğin büyük bir üretim ve düşünce geleneğinden geldiğini ve bu bağlamda çağdaş yöntemler ile yinelenerek sanatın malzemesi olduğunu düşünmektedir. Ayrıca seramik malzemenin sanatsal ifade diline dönüşmesi, sanatçının seramik sanatını da şekillendiren bir süreçtir. Arslan'ın Bosna Savaşları ile geliştirdiği düşünsel ağırlık kazanan çalışmaları farklı bir boyuta taşınmıştır. Sanatçının hem teknik ve estetik hem de düşünsel çalışmaları seramik ve porselen malzeme ile özgünleşerek hayat bulmaktadır. Ve böylelikle kadına yönelik şiddeti, savaşları ve göç meselesini çocuk oyunları üzerinden yeniden kurgulayarak izleyene sunan sanatçı, bu kaostan kurtulmak için yaşadığımız dünyayı eserlerinde anlamlandırmaya çalışmaktadır (Resim 82) (URL 43).

Sonuç

Çin'de doğan ve Dünya'yı çağlar boyu etkisi altına alan mavi-beyazlar, çoğu uygarlığa dokunarak hem yurtiçinde hem de yurtdışındaki sanatçılara ilham kaynağı olmuştur. Yeni bir dönemin başlamasına neden olan mavi-beyazlar çeşitli ticaret yollarıyla hemen hemen her coğrafyaya yayılmıştır. Bu bağlamda, mavi-beyaz ürünler kavramsal ve içsel olarak tarih boyunca kendilerine dair ayrıcalıklı bir üsluba sahip olmayı başarmışlardır. Günümüzde sanatçı eserlerine baktığımızda, mavi-beyaz dönemin etkilerini çağdaş heykel ve yerleştirmeler üzerinde, farklı yöntemler ile uygulandıklarını görmekteyiz. Bu uygulamalar bazen serigrafi yöntemi bazen de fırça ile bezeme olarak sıraltı, sıriçi ve sırüstü dekor yöntemleriyle kendini göstermektedir. Sanatçıların bazıları hanedanlık döneminden kalan geleneksel porselen parçalarını çağdaş sanat eserlerine dönüştürmekte, bazıları da Çin vazosunun kendisini sergi mekânına yerleştirerek kullanmaktadır. Görülmektedir ki sanatçılar eserlerinde düşüncelerini en iyi ve doğru bir şekilde nasıl ifade edeceklerse, anlatım dillerini de ona göre biçimlendirmektedirler.

Mavi; umudu, özgürlüğü, sakinliği, derinliği, özlemi ve dünyayı çevreleyen boşluğun rengi olarak seramiğin beyazıyla buluştuğunda izleyenin üzerinde büyük bir etki bırakmaktadır. Bu bağlamda, mavi-beyaz gelenekseli temsil ettiği kadar klasik ve günümüzde de bir o kadar çağdaştır. Çağdaş sanatçıların kendilerini ifade etmek için kullandıkları yöntemler, tarihsel, eleştirel, politik, sosyolojik ve kültürel bir vasıta aracı olmakla kalmamış, günümüz çağdaş seramik kültürünün de gelişmesine neden olmuştur. Mavi-beyaz Çin Porselenlerin sıraltı dekor geleneği yüzyıllarca çeşitli uygarlıklara ilham kaynağı olmakla beraber, tarihsel miras olma özelliğinden dolayı da önemli bir unsur teşkil etmektedir. Bu bağlamda, her uygarlığın tarihsel mirasının yaşadığı döneme uzanması, gelecekte de var olacağı anlamını taşımaktadır. Uygarlıkların kendi kültür ve kabiliyetlerine dayanarak kendi tarzlarını yaratmaları kültürel miras olarak nitelendirilmektedir. Osmanlı çini sanatı ülkemiz çağdaş sanatçılarına kendilerini ifade etme biçimleri açısından, Çin porselenleri de dünya çağdaş sanatçılarına kendilerini ifade etme biçimleri açısından esin kaynağı olmuştur. Mavi-beyaz dönem ile günümüz sanatı karşılaştırıldığında, sadece yöntem olarak değil ifade biçiminin de değiştiği gözlemlenebilmektedir.

Kaynakça

Acartürk, B. (2012). Toprağın Binlerce Yıllık Macerası. *Acta Turcıca Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*. 4. (1). "Kültürümüzde Toprak".1-17. https://actaturcica.files.wordpress.com/2020/01/iv_01.pdf.

Afshar, V. ve Terviel, C., (2022). Savaş Protestosunun Çağdaş Seramik Sanatındaki Yansımaları, *Hacettepe Üniversitesi GSF Sanat Yazıları Dergisi*, (47): 273-287, e-ISSN 2458-8903. http://sanatyazilari.hacettepe.edu.tr/img/14345130112022__5916253924k.pdf.

Ağatekin, E. (2018). Çağdaş Seramik Sanatında Mavi Beyaz Tabaklar. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*. 7. (48). 919-930. DOI: 10.7816 /idil-07-48-03. https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1532722226.pdf

Arcasoy, A. (1997). Moğol İstilası Çin Porselen Sanatında Yeni Bir Dönem Başlatıyor "Mavi-Beyaz Porselen Tekniği", *Antik Dekor Dergisi*, Sayı:43. 92-96.

Aslan, P. Ş. (2016). Seramik Yüzeylerde Monobaskı Uygulamaları. *Gazi Üniversitesi GSF Sanat ve Tasarım Dergisi*. Sayı:18, 169-185. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sanatvetasarim/issue/40193/478516

Balyemez, A. (2018). Sanatı Besleyen Bir Disiplin: Arkeolojiden İlham Alan Seramikler, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 6. (26). 903-919 https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1537174661.pdf

Batukan, F. (2008). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik ve Cam Anasanat Dalı Çağdaş Türk Seramik Sanatında Prof. Güngör Güner'in Yeri [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Bayazit, M. ve Işık, İ. (2012). Geçmişten Günümüze Çini Sanatı ve Kütahya Çiniciliği. *Journal of Life Sciences*, 1. (1). 891-898. https://dergipark.org.tr/en/pub/buyasambid/issue/29824/320937.

Bilgi, H. (2009). Ateşin Oyunu: Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer M. Koç Koleksiyonlarından İznik Çini ve Seramikleri. Yapı Kredi Yayınları. 1-510 ISBN: 978-975-6959-32-9.

Çetintürk, B. (2017). Çağdaş Seramik Sanatında Enstalasyon Kavramının Yeri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Doğuş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gedük, S. (2018). Çin sanatının vazgeçilmez ekolü: Mavi-beyaz porselenler. *Yemek ve Kültür Dergisi*. Sayı: 52. Çiya Yayınları. https://www.academia.edu/37020488/%C3%87in_sanat%C4%B1n%C4%B1n_vazge%C3%A7ilmez_ekol%C3%BC

Gökbel, F. M. (2019). Hamam Kültürü ve Seramik Yansımaları. *Atatürk Üniversitesi GSE Dergisi*. Sayı:43. 57-68 https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/841678

Güner, E. ve Mete, G., (2016). Kavramsal Sanatta Seramik Arayışlar. *Akdeniz Sanat Dergisi*. 9. (18). 99-109, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/275529

Güngör, C. (2022). 60 Yıllık (1961-2021) Serüven: Mehmet Tüzüm Kızılcan Retrospektif Sergisi, *Bilim, Sanat, Teknik ve Endüstri Dergisi-Seramik Türkiye*. No:61. https://www.seramikturkiye.org/post/60-yillik-1961-2021-ser%C3%BCven-mehmet-t%C3%BCz%C3%BCm-kizilcan-retrospekti-f-sergi-si

Kenan, L., (2020). Çokluk İçinde Birlik: Zehra Çobanlı'nın "Lâleleri", *Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, (35). 123-129, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1020967

Kırca, A. D. (2016). Sözlü Edebiyattan Porselen Eserlere: Apollon ve Faresi, *Art-Sanat Dergisi*, Sayı:6, 185-207 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/229867

Koçak, Ş. (2009). *Jingdezhen'de Porselen Yapımı ve Çin Porselen Sırları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Özyıldırım, İ. (2019). *15. yy. İznik Çinileri ve 16. yy. Mavi-Beyaz İznik Çinilerinin Türk Seramik Sanatına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sevim, S. ve Yıldırım, Ö. (2014). Çağdaş Türk Seramik Sanatında Resimsel Anlatım. *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*. 7. (7) 61-74. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sanattasarim/issue/20651/220331

Sevim, S. ve Tan, Ö. (2020). Plastik Atıkların Doğaya Verdiği Zararın Sanattaki Yansımaları ve Seramik Uygulamalar. *Ratıng Academy Journal of Arts*. 3. (3) 159-178. https://doi.org/10.31566/arts.3.012 https://journals.gen.tr/index.php/arts/article/view/1107/766

Şefren, G. (2008). *Osmanlı Mavi – Beyaz Tasarımlarında Çin Etkisi (New York Metropolıtan Müzesi Örnekleri Üzerine Bir İnceleme)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Yolal, C.A. (2007). *Başlangıcından Günümüze Kütahya Çinileri ve Çini Motiflerinin Seramik Yüzeylerde Yorumlanarak Uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

URL 1- https://artistprofile.com.au/ah-xian/ - Erişim tarihi: 21 Eylül 2022.

URL 2- https://www.mca.com.au/artists-works/artists/ah-xian/ - Erişim tarihi: 22 Haziran 2022.

URL 3- https://www.chipstone.org/article.php/479/Ceramics-in-America-2011/Mind-Mud:Ai-Weiwei%27s-Conceptual-Ceramics – Erişim tarihi: 25 Temmuz 2022.

URL 4- http://www.deepaksunil.com/2019/ai_wei_wei.htm - Erişim tarihi: 27 Temmuz 2022.

URL 5- https://www.arleneshechet.net – Erişim tarihi: 27 Eylül 2022.

URL 6- https://www.nytimes.com/2020/02/27/t-magazine/arlene-shechet.html - Erişim tarihi: 27 Eylül 2022.

URL 7- boukedevries.com – Erişim tarihi: 25 Ağustos 2022.

URL 8- https://www.aircs.co.uk/the-alchemy-of-bouke-de-vries – Erişim tarihi: 25 Ağustos 2022.

URL 9- https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/charles-krafft-and-the-conundrum-of-nazi-art – Erişim tarihi: 05 Ocak 2023.

URL 10- https://www.widewalls.ch/magazine/widewalls-collection-charles-krafft – Erişim tarihi: 05 Ocak 2023.

URL 11- https://clairecurneen.com/about/ - Erişim tarihi: 23 Eylül 2022.

URL 12- https://ceramicartsnetwork.org/ceramics-monthly/ceramics-monthly-article/Claire-Curneen-About-to-Happen# - Erişim tarihi: 23 Eylül 2022.

URL 13- https://www.artlink.com.au/articles/4709/sala-festival-gerry-wedd-julia-mcinerney-aldo-iaco/ - Erişim tarihi: 15 Ekim 2022.

URL 14- https://www.artsy.net/artist/harumi-nakashima – 20 Ekim 2022.

URL 15- https://mouvementsmodernes.com/en/artist/harumi-nakashima/biography – Erişim tarihi: 20 Ekim 2022.

URL 16- https://www.johnsontsangart.com – Erişim tarihi: 13 Kasım 2022.

URL 17- https://bantmag.com/arsivden-seramikle-dans-etmek-ruyalari-hayata-gecirmek-johnson-tsang/ - Erişim tarihi: 13 Kasım 2022.

URL 18- https://www.julietteclovis.com/about – Erişim tarihi: 25 Eylül 2022.

URL 19- https://www.laurentcraste.com – Erişim tarihi: 15 Haziran 2022.

URL 20- https://blogs.massart.edu/earthandalchemy/artists/laurent-crastecanadian/ - Erişim tarihi: 15 Haziran 2022.

URL 21- https://mymodernmet.com/lei-xue-drinking-tea/ - Erişim tarihi: 27 Haziran 2022.

URL 22- https://www.artsy.net/artist/lei-xue - Erişim tarihi: 27 Haziran 2022.

URL 23- https://coleccionsolo.com/artists/li-xiaofeng/ - Erişim tarihi: 23 Eylül 2022.

URL 24- https://designmixer.com.tr/2011/02/02/made-in-china-art-porcelain-costumes-by-li-xiaofeng/ - Erişim tarihi: 23 Eylül 2022.

URL 25- https://www.thisiscolossal.com/2019/03/hand-painted-ceramics-by-wan-liya/ - Erişim tarihi 13 Haziran 2022.

URL 26- https://www.artsy.net/artist/magnus-gjoen - Erişim tarihi: 12 Eylül 2022.

URL 27- https://www.designstack.co/2013/06/ceramic-of-death.html – Erişim tarihi: 12 Eylül 2022.

URL 28- marcelwanders.com – Erişim tarihi: 17 Ekim 2022.

URL 29- https://www.randian-online.com/np_blog/the-portrait-or-the-long-road-to-emptiness-a-dialogue-with-yang-jiechang/ - Erişim tarihi: 13 Eylül 2022.

URL 30- https://jeannebucherjaeger.com/?editions=underground-flowers – Erişim tarihi: 13 Eylül 2022.

URL 31- https://toddmerrillstudio.com/shop/fine-art/artists-fine-art/molly-hatch/molly-hatch-quand-on-aime-tout-est-plaisir-after-fragonard-usa-2013/ - Erişim tarihi: 17 Şubat 2023.

URL 32- https://toddmerrillstudio.com/designer/molly-hatch/ - Erişim tarihi: 17 Şubat 2023.

URL 33- www.shanhur.com – Erişim tarihi: 17 Şubat 2023.

URL 34- http://infinitedictionary.com/blog/2017/06/01/strangely-familiar-the-ceramics-of-eduardo-sarabia/ - Erişim tarihi: 04 Mart 2023.

URL 35- https://www.artsy.net/artwork/eduardo-sarabia-pair-of-history-of-the-world-ceramic-plates-history-of-the-world-and-history-of-the-world - Erişim tarihi: 04 Mart 2023.

URL 36- http://www.dartgaleri.com.tr/sanatci/sibel-sevim/- Erişim tarihi: 17 Nisan 2021.

URL 37- https://www.eskisehirekspres.net/prof-sibel-sevim-toprak-sesim-sanat-nefesim- Erişim tarihi: 17 Nisan 2021.

URL 38- https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/about-Zehra-Cobanli.pdf – Erişim tarihi: 16 Şubat 2023.

URL 39- https://www.acarindex.com/sanat-dergisi/cokluk-i-cinde-birlik-zehra-cobanli-nin-laleleri-13976 – Erişim tarihi: 16 Şubat 2023.

URL 40- http://www.gungorguner.com/viewofart.htm Erişim Tarihi: 22 Kasım 2023.

URL 41- https://kenttv.net/ruzgar-altinda-odysseus Erişim Tarihi:1 Aralık 2023.

URL 42- https://www.tgc.org.tr/images/sergi_kitap_2020.pdf Erişim Tarihi: 1 Aralık 2023.

URL 43- https://www.seramikturkiye.org/post/geri-ye-kalanlarin-porselendeki-i-zi Erişim Tarihi: 1 Aralık 2023.

Görsel Kaynaklar

Resim 1: "Jingdezhen mavi-beyaz tabak" 14. Yüzyıl. https://en.wikipedia.org/wiki/Jingdezhen 22 Kasım 2023

Resim 2-3-4: "Tang Hanedanlığı", **"**Mavi-beyaz kâse, Ming Hanedanlığı" 1400, "Mavi-beyaz kâse. Yuan Hanedanlığı" 14. Yüzyıl. https://www.tandfonline.com/na101/home/literatum/publisher/tandf/journals/content/ysta20/2017/ysta20.v003.i02/20548923.2016.1272310/20180720/images/medium/ysta_a_1272310_f0002_c.jpg https://www.antikalar.com/mavi-beyaz-hazine 21 Kasım 2023.

Resim 5-6: "16. yüzyıl İznik Baba Nakkaş", "16. yüzyıl İznik Haliç İşi" http://www.iznikciniveseramikleri.com/tr/?s=Baba+nakka%C5%9F+d%C3%B6nemi+d%C3%B6nemsel+%C3%B6rnekler, https://tr.pinterest.com/pin/54254370504813834/ 21 Kasım 2023.

Resim 7-8-9: Ah Xian, "China China", "Çin Çin", Büst 81, 2004 - https://www.mca.com.au/artists-works/artists/ah-xian/, Büst 1, 1998 – Büst 10, 1998, Porselen, https://www.thisiscolossal.com/2014/07/porcelain-busts-imprinted-with-chinese-decorative-designs-by-ah-xian/ , 21 Eylül 2022.

Resim 10-11-12: Ai weiwei, "Ghost Gu Descending the Mountain", "Dağdan İnen Hayalet Gu", Porselen, 2005-2006 "Cube"," Küp", 2009, Porcelain, "Field", "Saha", Porselen, 2010. http://imgetan.blogspot.com/2018/01/ai-weiwei-porselene-dair.html, "Field", "Saha", Porselen, 2010, https://tr.pinterest.com/pin/287526757436799091/, 25 Temmuz 2022.

Resim 13-14 (ayrıntı), 15 (ayrıntı): Arlena Shechet, "Once Removed"," Kaldırıldıktan Sonra", Porselen, 1998 https://www.arleneshechet.net/, 27 Eylül 2022.

Resim 16-17-18-19: Bouke de Vries, "Homeland", "Vatan", 2013, "Cloud Blue and White", Bulut Mavisi ve Beyaz", 2014, "Map of China of China", "Çin Çin Haritası", 2017, "Tea Time Britain", "Çay Saati Britanya", 2019, https://boukedevries.com/ , 25 Ağustos 2022.

Resim 20-21-22: Charles Krafft, Seramik Tabanca, 2012, https://ameblo.jp/hataboo88/entry-11347723325.html, "Wedding Visit", "Evlilik Ziyareti" 2016 https://glasstire.com/events/2016/08/17/charles-krafft-conjugal-visit/ "Bomb Parts", "Bomba Parçaları", 2002, https://emuseum.mfah.org/objects/127976/fragment-grenades, 05 Ocak 2023.

Resim 23-24 (ayrıntı), 25 (ayrıntı): Claire Curneen, "Over My Dead Body", "Cesedimi Çiğnemen Lazım", 2013, Porselen, https://clairecurneen.com/about/ - 23 Eylül 2022.

Resim 26-27 (ayrıntı), 28 (ayrıntı): Gerry Wedd, "Songs for a Room", "Bir Oda İçin Şarkılar", 2018, https://www.artlink.com.au/articles/4709/sala-festival-gerry-wedd-julia-mcinerney-aldo-iaco/ - 15 Ekim 2022

Resim 29-30-31: Harumi Nakashima," A Disclosing Form", "Bir Açıklama Formu", 2016- "Proliferating Forms", "Çoğalan Formlar", 2019- "No", "Hayır", 2003- porselen, https://www.duanereedgallery.com/harumi-nakashima , https://www.phillips.com/detail/harumi-nakashima/UK000208/164 - 20 Ekim 2022.

Resim 32-33 (ayrıntı), 34-35 (ayrıntı): Johnson Tsang, "A Painful Pot", "Ağrılı Bir Kap", 2013, "Big Fish", "Büyük Balık", 2014, porselen, https://www.behance.net/gallery/20327559/A-Painful-Pot, https://johnsontsang.wordpress.com/2013/12/25/work-in-progress/, 13 Kasım 2022.

Resim 36-37-38: Julietta Clovis, "Erinaceus Amurensis", "Mançurya Kirpisi (Amur Kirpisi)", 2018, "Erinaceus Concolor", "Ak Göğüslü Kirpi", 2016, "Mazama (Broket geyiğinin adı)", 2016, Porselen, https://www.julietteclovis.com/about, https://www.artangels.net/art/juliette-clovis/erinaceus-concolor 25 Eylül 2022.

Resim 39-40: Laurent Craste, **"**Dépouille Aux Fleurs Bleu de Delft","Delft Mavi Çiçek Görünümü", 2012, "Carcasse V", "Karkas V", 2019, Porselen, https://www.yatzer.com/laurent-craste-abuse, https://www.laurentcraste.com/presse -15 Haziran 2022.

Resim 41-42 (ayrıntı), 43 (ayrıntı): Lei Xue, "Drinking Tea", "Çay İçmek", 2001, porselen, https://mymodernmet.com/lei-xue-drinking-tea/- 27 Haziran 2022.

Resim 44-45-46: Li Xiaofeng, "Okyanus Gezileri", "Ocean Cruises", 2008, "Geçmiş Varlık No. 2", "Past Asset No.2", 2016, "Fission Time", "Fisyon Zamanı", 2018, Porselen, https://www.artsy.net/artwork/li-xiaofeng-ocean-travels-1, https://artjouer.wordpress.com/tag/li-xiaofeng/, https://www.artsy.net/artwork/li-xiaofeng-fission-time - 23 Eylül 2022.

Resim 47: Wan Liya, "Thousand Kilometer Landscape", "Bin Kilometrelik Manzara", 2015, https://theartling.com/en/artwork/wan-liya-thousand-kilometer-landscape-2/ - 13 Haziran 2022.

Resim 48-49-50: Magnus Gjoen, "Delft Bomb", "Delft Bombası", 2012," Delft Rocket Launcher", "Delft Roket Fırlatıcı", "Delft Machine Gun", "Delft Makinalı Tüfek", 2011, https://www.ifitshipitshere.com/deliciously-different-delft-by-artist-magnus-gjoen/ - 12 Eylül 2022.

Resim 51: Marcel Wanders, "Fragile Fingers on a Grand Piano", "Kuyruklu Piyanodaki Kırılgan Parmaklar", Porselen, 2013, https://www.dacapoalcodagallery.com/fragile-fingers-on-a-grand-piano-single - 17 Ekim 2022.

Resim 52-53 (ayrıntı), 54 (ayrıntı), 55 (ayrıntı): Yang Jiechang, Porselen, 2009, http://fantastic-dl.blogspot.com/2010/09/yang-jiechang-artist-chinese.html , https://www.randian-online.com/np_blog/the-portrait-or-the-long-road-to-emptiness-a-dialogue-with-yang-jiechang/ - 13 Eylül 2022.

Resim 56-57-58: Molly Hatch, "Quand On Aime Tout est Plaisir", "Sevdiğimizde Her Şey Zevktir", 2013, "Deconsctructed Lace", "Yapısız Dantel", 2014, "After China Bottle", "Çin Şişesinden Sonra", 2016, https://www.thisiscolossal.com/2015/02/hand-painted-ceramic-plate-installations-by-molly-hatch/, https://static1.squarespace.com/static/5c51b6962714e52d5aa6aa70/t/61d615e8bee0ca383f3eb346/1641420282076/Hatch_Molly.pdf – 17 Şubat 2023.

Resim 59-60-61: Shan Hur, "When I Say Your Name", "Adını Söylediğimde", 2012, "Forgotten", "Unutulmuş", 2011, "Forgotten", "Unutulmuş", 2015, http://www.shanhur.com/ – 17 Şubat 2023.

Resim 62-63 (ayrıntı), 64 (ayrıntı): Eduardo Sarabia, "History of the World", "Dünya Tarihi", 2008, http://infinitedictionary.com/blog/2017/06/01/strangely-familiar-the-ceramics-of-eduardo-sarabia/ , https://lalouver.com/rogue-wave-exhibition.cfm?tExhibition_id=511 – 04 Mart 2023

Resim 65-66-67: Sibel Sevim, "Anadolu Medeniyetleri Hakkında", 2005-2010. http://www.sibelsevim.com.tr/ – 17 Nisan 2022.

Resim 68-69 (ayrıntı), 70 (ayrıntı): Zehra Çobanlı, "Lale Zamanı", 2002. https://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/about-Zehra-Cobanli.pdf, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1020967 - 16 Şubat 2023.

Resim 71-72-73-74-75: Güngör Güner, "Antique", "Antik" 1980, "Bowl", "Kase" 1981, "Water Schemed Statue", "Su Planlı Heykel", "Fotoseramik Kupa" 2012 https://gungorguner.com/ https://tr.pinterest.com/pin/316237205069410662/ https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/567332 22 Kasım 2023.

Resim 76-77: Mehmet Tüzüm Kızılcan, "Hamam Serisi, Kurna" 2012, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/841678 22 Kasım 2023.

Resim 78-79 (ayrıntı), 80 (ayrıntı), 81: İrfan Aydın, "Captive Gods", "Tutsak Tanrılar" 2019, Sanatçının instagram hesabından, Porselene Giden Yolda Mavi-Beyaz Sergisinden 2023

Resim 82- 83: Nurdan Arslan, Porselene Giden Yolda Mavi-Beyaz Sergisinden 2023, Mavi-Beyaz Çanak

Dergi Kapağı

International
Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art
e-ISSN: 2548-0634

ASSISTANT EDITORS OF 17. ISSUE 2023 NOVEMBER/DECEMBER WINTER PERIOD

Prof. Dr. Arif ÖZCAN (Marmara University)

Assoc. Prof. Dr. Ceren TEKİN KARAGÖZ (Pamukkale University)

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Batuhan KURT (Marmara University)

Assoc. Prof. Dr. Zafer ÖZOMAY (Marmara University)

Assoc. Prof. Dr. Nilay ÖZSAVAŞ ULUÇAY (Muğla Sıtkı Koçman University)

Assoc. Prof. Dr. Tarık YAZAR (Ondokuz Mayıs University)

Lecturer Dr. Hilmi GÜNEY (Niğde Ömer Halisdemir University)

Lecturer Mustafa Naci TOP (Marmara University)

Sebahat YAVUZ BALCI

FIELDS EDITORS OF ASSISTANT EDITORS OF 17. ISSUE 2023 NOVEMBER/DECEMBER WINTER PERIOD

Prof. Dr. İmre ÖZBEK EREN (Architecture)

Assoc. Prof. Dr. Çimen BAYBURTLU (Textile and Fashion Design)

Assoc. Prof. Dr. Sela CAN DÖKMECİ (Music)

Assoc. Prof. Dr. Tarık YAZAR (Visual Communication Design)

Asst. Prof. Dr. Üyesi Mustafa Hikmet Aydıngüler (Photograph)

Asst. Prof. Dr. Şebnem YÜKSEL (Theatre)

Lecturer Nuray ÖZ (Textile and Fashion Design)

Lecturer Mine POYRAZ (Ceramic)

Yardımcı Editörler ve Alan Editörleri

International
Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art
e-ISSN: 2548-0634

ADVISORY BOARD OF 17. ISSUE 2023 NOVEMBER/DECEMBER WINTER PERIOD

Prof. Dr. Burak ASİLİSKENDER (Abdullah Gül University)

Prof.Dr. Hülya DEMİR (Yıldız Teknik University)

Prof. Dr. Emine UÇAR İLBOĞA (Akdeniz University)

Prof.Dr. Mahmut Kamerhan TURAN (Başkent University)

Prof. Dr. İsmail USTA (Marmara University)

Prof. Dr. Metin YÜKSEK (Marmara University)

Prof. Dr. S. Sibel Sevim (Anadolu University)

Prof.Dr. Dilek ZERENLER (Selçuk University)

Assoc. Prof. Dr. Nurdan ARSLAN (Marmara University)

Assoc. Prof. Dr. Hasan Baltacı (Amasya University)

Assoc. Prof. Dr. Cenk DEMİRKIRAN (Beykent University)

Assoc. Prof. Dr. Süleyman GÖNÜLATEŞ (Pamukkale University)

Assoc. Prof. Dr. Haldun ŞEKERCİ (Kütahya Dumlupınar University)

Assoc. Prof. Dr. Filiz Çevik TAN (Muğla Sıtkı Koçman University)

Assoc. Prof. Dr. Zerrin TAN (Trakya University)

Assoc. Prof. Dr. Nesrin YEŞİLMEN (Mardin Artuklu University)

Assoc. Prof. Dr. Şerife GÜLCÜ YILDIZ (Selçuk University

Asst. Prof. Dr. Gülşah AYKAÇ (Marmara University)

Asst. Prof. Dr. Nursen GEYİK DEĞERLİ (Nişantaşı University)

Asst. Prof. Dr. Nilşen SÜNTER EROĞLU (Haliç University)

Asst. Prof. Dr. Mine TOPÇUBAŞI (Gebze Teknik University)

Asst. Prof. Dr. Aslı VARON (Bahçeşehir University)

Danışma Kurulu

International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art
Volume: 8, Issue: 17, November-December / Winter / 2023
Cilt: 8, Sayı: 17, Kasım-Aralık / Kış / 2023

İÇİNDEKİLER - CONTENTS

Deniz DOĞAN
John Cage ve Eserlerinde İfade Ettiği "Belirsizlik" Ögesinin İncelenmesi
An Analysıs of John Cage and The Element of "Indeterminacy" Expressed in His Works
S.No: / P.N: 1-12

İrem ÇOBAN
Sinema- Görsel Tasarım İlişkisi Ekseninde Sanal Gerçeklik ve Hikaye Anlatımı: "Gloomy Eyes" Analizi
Virtual Reality and Storytelling on The Axis of Cinema - Visual Design Relationship: Analysis of "Gloomy Eyes"
S.No: / P.N: 13-28

Melis BAYAT - Ayşe Nuriye İŞGÖREN - Selay GÜLEÇ URFALI
Agraloop (Tarım Atıkları) İplikleri Kullanılarak Üretilen Örme Kumaş Koleksiyonu
Knitted Fabric Collection Produced Using Agraloop (Agricultural Waste) Yarns
S.No: / P.N: 29-40

Nalân DANÂBAŞ
Çin ve Osmanlı Mavi-Beyaz Dönemin, Çağdaş Seramik Sanatına Yansımaları
Artıstıc Implicatıons of The Chınese and Ottoman Blue and Whıte Era on Contemporary Ceramıc Art
S.No: / P.N: 41-66

DERLEMELER

Defne BOZBIYIK - Mustafa GÜLGÜRLER
Giyilebilir Sanatın Beden ve Giysiye Kavramsal Yaklaşımlar ile İncelenmesi
Examining Wearable Art with Conceptual Approaches to The Body and Clothing
S.No: / P.N: 67-88

Fatma KOÇ
Tiyatro Eserlerinde Yiyeceğin Temsili: Juan Del Encina ve Roberto Cossa Örneği
Representation of Food in Theater Plays: The Example of Juan Del Encina and Roberto Cossa
S.No: / P.N: 89-96

Taranan Dizinler